

PANORAMA VAN WERKZAAMHEDEN VAN AFD. B VAN DE BVD (1-10-1965
t/m 31-3-1966)

Internationaal communisme. Hoewel zich in deze verslagperiode geen spectaculaire wendingen hebben voorgedaan in het conflict Moskou-Peking, is er niettemin sprake geweest van een geleidelijke, maar zeer duidelijke wijsiging in de krachtvelden in de communistische beweging. Enerzijds zijn de Sowjetleiders er met hun politiek van "nieuwe zakelijkheid" in geslaagd Moskou's positie aanzienlijk te versterken. Anderzijds hebben de Chinezzen in hun invloedssfeer, zowel in als buiten de communistische beweging, een gevoelig prestige-verlies geleden.

Dese belangrijke ontwikkeling is met de nodige aandacht gevolgd.

Voorts is voornamelijk aandacht besteed aan die gebeurtenissen in de Westerse communistische partijen, die van betekenis zijn voor de richting waarin deze partijen zich zullen ontwikkelen.

Over in dit verband interessante onderwerpen is gerapporteerd in het maandoversicht, terwijl hierop ook in verschillende kringen toelichting is gegeven.

Communistische Partij van Nederland. Bij de bestudering van de gedragingen en uitingen van de CPN in de verslagperiode, werd bijzondere aandacht besteed aan de onderstaande punten:

- I Binnenlands beleid van de CPN-leiding.
- II Houding van de CPN in de internationaal communistische beweging.
- III Enkele organisatorische aspecten van de CPN.
- IV Oppositionele of dissidente communistische groeperingen.

I. Binnenlands beleid van de CPN-leiding.

1) De eenheidspolitiek

Eenheid van actie tussen socialist en communisten is, ook na het deelnemen van de P.v.d.A. aan de regering, het oogmerk van de CPN gebleven. In dit verband werden met name de gedragingen van de CPN gevolgd, die er blijk van geven dat de partij zich zoveel mogelijk richtte naar het standpunt van NVV en P.v.d.A.

2) Houding inzake het huwelijk van Prinses Beatrix.

Reeds aanstonds na het bekend worden van de eerste berichten dienaangaande, sprak de CPN zich uit tegen de persoon van de

toekomstige gesaal. Niettemin heeft de partij zich, zowel voor als na de behandeling van deze kwestie in de Staten Generaal, onthouden van tegen dit huwelijk gerichte activiteit.

Nagegaan werden de oorzaken en redenen van dit opvallende gedrag, zoals die door de CPN zelf werden aangegeven en zoals die uit besloten bronnen werden verkregen. Naar buiten verkondigde de partijleiding geen heil te zien in een "koningakwestie" en de strijd voor hogere lonen belangrijker te achten. Uit uitlatingen van enkele partijleiders kon evenwel worden afgeleid, dat het zich blijven opstellen als een voor het Nederlandse volk acceptabele partij en de drang om door het innemen van een ander standpunt dan de PSP te voorkomen dat de CPN met deze partij op één hoop zou worden gegooid, als werkelijke motieven voor dit gedrag moeten worden aangemerkt.

3) De verkiezing van leden der Provinciale Staten.

Vergeleken met de Tweede Kamerverkiezing van 1963 liep het percentage van op de CPN uitgebrachte stemmen terug van 2.76% tot 2.72%. Bij de vorige Prov. Statenverkiezingen in 1962 behaalde de CPN 2.93% en 13 zetels. Het aantal zetels is gelijk gebleven. Tegenover het verkrijgen van een zetel in Limburg, staat het verlies van een zetel in Noord-Holland. Tegenover een weliswaar zeer geringe winst in vele plaatsen, is de vrij ernstige teruggang in stemmen in Amsterdam, Haarlem en enige andere (voornamelijk in het Westen gelegen) steden teneer opmerkelijk.

Het verzamelen van gegevens omtrent de factoren die tot deze verkiezingsresultaten hebben geleid, is thans nog gaande.

II De houding van de CPN in de internationaal communistische beweging.

Een openlijke en via het partijdagblad bekend gemaakte koersaanduiding, zoals die laatstelijk geschiedde naar aanleiding van de partijbestuurszitting van 15/16 mei 1965, bleef in de verlagperiode achterwege. Des te meer aandacht werd besteed aan het verkrijgen van gegevens uit besloten bron. Zo werd uit de partijbestuurszitting van 15/16 januari 1966 vernomen, dat de partijleiding overwoeg de banden met de Chinese c.p. te versterken en dit duidelijk naar buiten te doen blijken. Een resolutie die deze houding zou behandelen werd

toen in het vooruitzicht gesteld, doch is thans - 2½ maand later - nog niet verschenen.

Uit verkregen gegevens kan worden afgeleid dat enerzijds de verkiezingen en anderzijds het 29 maart begonnen CPSU-congres, de CPN-leiding mogelijk hebben weerhouden zich tot dusver openlijk uit te spreken.

III Enkele organisatorische aspecten.

a) Financiële situatie

De laatste abonnementsprijsverhoging bracht "De Waarheid" ook uit de grootste nood.

De in verband met de verkiezingen zeer hoog gestelde taken der bijzondere financiële acties konden tot nu toe niet geheel worden vervuld.

b) Scholingactiviteit

De resultaten van de normale kader- en basischoling van de CPN, waren de laatste jaren bepaald niet bevredigend te noemen. Mede hierom en tevens om de "eenheidspolitiek" te ondersteunen, heeft men nu in verschillende plaatsen de basischoling vervangen door "vrije huis-kamer besprekingen", waaraan ook door niet-partijleden kan worden deelgenomen. Voor zover kon worden nagegaan is dit tot nu toe evenmin een succes geworden.

IV Oppositionele of dissidente communistische groeperingen.

a) Pre-Chinese activiteit

Het is wel duidelijk geworden dat het naast elkaar bestaan van enkele pre-Chinese groepjes in ons land, door de Chinese s.p. als een minder gewenste toestand wordt gezien. De in verband hiernede tussen vertegenwoordigers van de MLCN (Marxistisch Leninistisch Centrum Nederland) en de Rode Vlag plaats gehad hebbende besprekingen hadden evenwel nog geen positief resultaat.

b) De vanwege zijn uitgesproken pre-Russische instelling reeds als partijbestuurslid geschorste F. Barnsh, heeft, na lange tijd geen activiteit te hebben ontplooid, onlangs een scherp veroordelen-de recensie over het boek van P. de Groot ("De Dertiger Jaren") geschreven. Nadat de door hem gevraagde publicatie daarvan in het CPN-

kaderblad "Politiek en Cultuur" was geweigerd, heeft Barnsh zijn omvangrijke kritische beschouwing aan een honderdtal partijleden toegezonden.

e) De opheffing van de SWP (Bruggroep)

Reeds geruime tijd waren er in de Socialistische Werkers Partij discussies gaande over het al of niet voortbestaan van deze partij en haar orgaan "De Brug". Verschillende besprekingen met vertegenwoordigers van de PSP (Pacifistisch Socialistische Partij) vonden plaats. Tenslotte werd in december 1965 op een algemene ledenvergadering besloten de SWP per 1-1-1966 op te heffen en zich individueel als lid van de PSP aan te melden.

Niet zoner de verdwijning van deze organisatie is belangrijk te noemen, maar wel de daarmee gepaard gaande opheffing van haar orgaan. "De Brug" heeft jarenlang gefungeerd als spreekbuis van allerlei links-socialistische en communistische figuren en liet tevens een tersakelijk geluid horen m.b.t. situaties binnen de CPN.

N.V.R. Wat de activiteiten van de communistische Nederlandse Vredesraad (NVR) betreft trekken - afgesien van haar reeds de vorige maal gemeneerde eenigheid met de geestverwante Wereldvredeeraad (WVR) - vooral de manipulaties bij de oprichting in november 1965 van het "Nederlands Comité tegen de verspreiding van kernwapens" de aandacht en voorts haar rol bij de voorbereiding van de traditionele Paasmars (16 april a.s.), als gebruikelijk samen met het Pacifistische Comité 1961 voor de Vrede georganiseerd.

Van deze zaken, almede van het plan van pacifistische jongeren en daarnaast een zelfstandige A.B.C.-jongerenmars (tegen atomaire, bacteriologische en chemische wapens) te organiseren, werd aan regering en bevriende buitenlandse relaties verslag gedaan.

Op internationaal niveau is de, uit WVR-initiatieven ontsproten, poging vermeldenswaard om te komen tot de oprichting van een nieuwe internationale mantelorganisatie, de zogenaamde "Berlijnse Conferentie van Katholieke Christenen", analoog aan de reeds bestaande protestantse Praagse "Christelijke Vredesconferentie" (CVC). Ook hierover werd gerapporteerd. De CVC vormde een object van uitgebreide interne studie.

Nederland-USSR. In verband met de aan regeringszijde bestaande interesse voor de politiek van de Sovjet-Unie (en de rol van de Vereniging Nederland-USSR), aan de vooravond van het tussen de regering van dat land en de Nederlandse regering te sluiten cultureel accord,

vond regelmatig contact met Buitenlandse Zaken plaats, welk departement - evenals de eigen minister en de premier - met alle ons bekende en ter zake doende feiten in kennis werd gesteld.

Verenigd-Verset. De communistische neven-organisatie "Verenigd Verset 1940-1945" deed vooral van zich spreken door haar activiteiten ten gunste van oorlogs- en verzetslachtoffers, bedektelijk ontplooid via haar mantelcomité's, i.e. het "Nederlands Auschwitz Comité" en de "Landelijke contactgroep van gepensioneerde oud-verzetsstrijders".

Ook hierover werden de betrokken bewindlieden tijdig en beknopt geïnformeerd.

Communistische Jeugdbeweging. De voornaamste manifestatie van de communistische jeugdbeweging h.t.l. was - afgezien van haar rol in de actie rond Vietnam - in de voorbije periode wel het 11e congres van de "Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd" (OPSJ), dat zich begin januari van dit jaar in de hoofdstad voltrok.

De doorwerking van de partijpolitiek kwam hier - zo goed als bij andere Nederlandse frontorganisaties - vooral tot uitdrukking in het feit, dat de agitatie tegen West-Duitsland de actie inzake Vietnam naar het tweede plan verdrong. Regering ingelicht.

Thans zou de voorbereiding in Nederland voor het tegen september 1966 in Accra (Ghana) geplande Wereldjeugdfestival al weer de aandacht moeten vragen, ware het niet, dat de jongste-regien-wisseling in Ghana - gelijk vorig jaar in Algerije - de festivalviering nogmaals op lease schreeven heeft gezet.

P.S.P. Over de Pacifistisch Socialistische Partij werd gerapporteerd aan de Minister van Binnenlandse Zaken, de Minister-President en de Minister van Buitenlandse Zaken, aan de hand van de congressen van deze partij, welke respectievelijk op 2 en 3 oktober 1965 te Koog a/d Zaan en op 5 februari 1966 te Amsterdam plaats vonden.

Wat het eerst-genoemde congres betreft trokken vooral het Republikeinse standpunt van de partij en haar houding inzake Vietnam de aandacht, wat het tweede congres betreft met name de interne problemen, die de toetreding tot de partij van voormalige SWP-leden heeft opgeroepen.

De al eerder waarneembare radicalisering van de PSP zal door het toetreden van deze dissidente communisten ongetwijfeld nog worden versterkt. Dit roept uiteraard vooral verzet op van de ethische pacifisten in de partij.

Het behoeft niet te verwonderen, dat het de PSP-leiding in deze situatie moeilijk valt haar reeds lang in uitzicht gestelde "politiek program" te realiseren. Sprak men - om in dit opzicht de gedachten te bepalen - in het verleden nog over het voorjaar van 1966, recentelijk werd een uitspraak genoteerd, volgens welke het program niet voor het najaar van 1966 te verwachten zal zijn.

IVe Internationale. Object van interne studie en discussie vormde voorts de ontwikkeling binnen de trotskistische beweging in en buiten Nederland.

In november 1965 congresseerde te Parijs de Pabloistische minderheidsfractie van de IVe Internationale - waartoe ook de Nederlandse sectie zich rekent - bij welke gelegenheid werd besloten definitief te breken met de officiële Parijse internationale. Daarmede voorkwam men een roeyment uit deze internationale, die zelf in de loop van december in Westduitsland vergaderde.

Intussen werden aanwijzingen verkregen - waarover aan de regering werd gerapporteerd - dat enkele pabloistische bureaus, die op Afrika gerichte activiteiten bedrijven, Nederland daartoe als uitvalsbasis pegen te gebruiken.

Jongerenactiviteit. Radicaal-pacifistische, links-socialistische, anarchistische, trotskistische en communistische jongeren sloten zich in september 1965 aaneen in een "jongerencomité voor Vrede en Zelfstandigheid voor Vietnam".

Men organiseerde demonstraties voor het Amerikaanse consulaat in Amsterdam en voor de Amerikaanse Ambassade in Den Haag, startte een insamelingsactie voor medicamenten, bood een petitie aan op het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag en organiseerde zijn "teach-ins".

Over al deze activiteiten werd meermalen uitvoerig gerapporteerd aan de eigen minister, aan verschillende van zijn ambtsgasten en aan bevriende buitenlandse relaties.

Van de bedoelde organisaties trek verder vooral de links-socialistische "Socialistische Jeugd" (SJ) de aandacht door haar activiteit tegen het neo-fascisme, haar contacten met communistische jeugdorganisaties en haar radicale en illegale methodiek in acties voor een republikeinse staatsvorm en tegen het kroonprinseselijk huwelijk.

Ook hierover werd het nodige gerapporteerd.

De verslaggeving over de gebeurtenissen rond het huwelijk middels de bekende bulletins, werd aan de vooravond van de 10e maart

in versterkte mate voortgezet. De berichtgeving terzake aan de Minister-President en aan de PG Amsterdam, geschiedde tenalotte vooral telefonisch. Gedurende de laatste dagen werd na de kantooruren een "piket" ingesteld.

Rechtsextremisme.

Paul v. Tienen.

Paul v. Tienen, die op 11 november 1965 door het Amsterdamse gerechtshof in appél bij verstek veroordeeld werd tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden wegens het in voorraad hebben en verspreiden van het boek "Adolf Hitler, sein Kampf gegen die Minusseele", verblijft - voor zover bekend - nog steeds in Spanje. Voortschrijdend wordt hij ook niet terug verwacht. Mochten terzake nadere gegevens bekend worden, dan zal dienaangaande onverwijld worden gerapporteerd.

L.O.I.T.

De Landelijke Organisatie Invaliden Tachten (L.O.I.T.) - voortzetting van de HINAG - vestigde de aandacht op zich door met een delegatie van ongeveer 25 man vertegenwoordigd te zijn op de bijeenkomst van oud-soldaten der "Waffen SS", die van 22 tot 25 oktober 1965 te Rendsburg in de Duitse Bondsrepubliek werd gehouden.

Van deze gelegenheid werd door Nederlandse afgevaardigden tevens gebruik gemaakt om met HINAG-functionarissen te spreken over het probleem van Duitse uitkeringen voor invalide Nederlandse oud-soldaten.

De ministers van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en Justitie werden over e.o.a. andermaal ingelicht.

a. Nederlandse Antillen.

De goede samenwerking met de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen (VNA) werd in de verslagperiode gecontinueerd. Twee personeelsleden van de VNA namen deel aan een door de BVD gegeven scholingscursus.

Onder het steeds groter wordende aantal in Nederland werkzaam zijnde Antilliaanse arbeiders werd geen politieke activiteit waargenomen.

Ook de Antilliaanse Studenten in Nederland ontplooiden geen politieke activiteit van enige betekenis.

b. Suriname.

Een hoofdambtenaar van de BVD verbleef van begin januari tot eind maart 1966 in Suriname. Zijn voornaamste taak was, de leiding van de Centrale Inlichtingendienst te Paramaribo behulpzaam te zijn bij de efficiënte opbouw van die dienst. Daarnaast gaf hij scholing aan het personeel van de CID en bemiddelde in de bestaande contro-versen tussen de CID en de Militaire Inlichtingendienst.

De leider van de Partij van de Nationalistische Republiek, mr. , bracht van 22 december 1965 tot 10 januari 1966 een bezoek aan Nederland. Hij voerde h.t.l. besprekingen met vooraanstaande Surinaamse nationalist en drong aan op ontbinding van extreem nationalistische greeperingen in Nederland.

Alhoewel deze greeperingen nadien weinig activiteit ontplooiden, was er tot nu toe geen sprake van ontbinding van deze organisaties, zodat 's optreden tot nu toe weinig effect sorteerde.

's plannen om aan de drie continentenconferentie in Havana deel te nemen vonden geen doorgang, vanwege de teleurstellende ervaringen welk hij opdeed met de personen die bij de organisatie van zijn reis naar Cuba waren betrokken.

In Suriname hebben jonge intellectuelen van wie een aantal voorheen deel uitmaakte van de PNR, een nieuwe politieke partij, de Nationale Volkspartij opgericht. Het beginselprogram van de NVP verschilt weinig van dat van de PNR.

Diversen. In het najaar van 1965 vond de hersiening plaats van de A-lijst, op basis van de gewijzigde criteria voor arrestatie van extremistische elementen in buitengewone omstandigheden. In nauw overleg met O.O. en V., worden voorbereidingen getroffen om de belangrijkste partijgebouwen van de CPN en haar hulporganisaties tevens in de executieve maatregelen voor bijzondere omstandigheden te betrekken.

De overige werkzaamheden voor een eventuele uitzonderings-toestand werden eveneens voortgezet. Daartoe werden

biografieën vervaardigd van de belangrijkste politiek extremisten en werden gegevens ter beschikking gesteld van de militaire inlichtingendienst en de afd. Openbare Orde en Veiligheid van het Dep. van Biza. Speciale aandacht werd geschonken aan de differentiatie en sanering van de militaire sleutelpunten.

Door middel van lezingen en rondleidingen werden hogere en lagere politie-ambtenaren voorgelicht omtrent de juiste toepassing

van de NATO-evaluatie-richtlijnen, in verband met het rechtszekerheidsbeginsel.

Ter ondersteuning van de operationele planning, werden ten behoeve van BO wederom overzichten gemaakt van het verloop der operaties en vragenlijsten ingediend ter aanvulling van ontbrekende persoons- en organisatiegegevens van de CPN en de hulporganisaties.

Enkele nieuwe personeelsleden werkten gedurende enkele maanden als stagiaire bij de afdeling.

De leiding van de afdeling "Verwerking" werd per 1 november 1965 overgenomen door de eerder van de afdeling D overgekomen hoofdambtenaar.

Een tweetal ambtenaren was gedurende enkele maanden door ziekte uitgeschakeld. Eén daarvan is werkzaam bij het secretariaat, dat door haar ziekte en door het vertrek van twee typistes (waarvan er tot dusver één werd vervangen) de laatste maanden voortdurend onderbe-
mand is geweest.

26 april 1966.

CONTRA-SPIONAGE.

Inleiding.

In deze verslagperiode bleek opnieuw dat bij de diverse communistische inlichtingendiensten nog altijd een onverminderde belangstelling voor Nederland bestaat.

Deze belangstelling manifesteerde zich ook in de - reeds in het vorige verslag gesignaleerde - uitbreiding van het aantal onder dekmantel werkende inlichtingen officieren bij sommige diplomatieke en/of handelsvertegenwoordigingen van communistische staten hier te lande.

De middelen die de Dienst ter beschikking staan bleken niet altijd toereikend voor de uitoefening van de gewenste controle op deze zeer verdachte categorie van geprivilegieerde vreemdelingen, in het bijzonder niet in de gevallen waarin prioriteit moest worden verleend aan het onderscheppen van geconstateerde of vermoede inlichtingenactiviteit die rechtstreeks van het buitenland uit op Nederland werd gericht.

SOVJETUNIE.

Vertegenwoordiging h.t.l.

De Sovjet ambassadeur, , ter gelegenheid van zijn 60e verjaardag, ultimo december, door de Sovjet regering - in verband met zijn verdiensten als diplomaat - gedecoreerd met de Orde van de Rode Vlag van de Arbeid (een voor diplomaten vrij hoge onderscheiding), vertrok aanvang januari met verlof naar de S.U., vanwaar hij wegens ziekte en ondergane operatie nog niet is teruggekeerd. Als Chargé d'Affaires treedt op ambassaderaad

De aankomst van de nieuwe militair-, luchtmacht- en marine-attaché - tijdens vroegere tewerkstellingen in West-europese landen, vide het gerapporteerde in vorig overzicht, reeds geïdentificeerd als medewerker van de Sovjetrussische militaire inlichtingendienst - vond plaats in november 1965. Kort daarop arriveerden twee medewerkers ter completering van zijn militaire staf, welke staf, door het vertrek van de twee medewerkers van zijn ambtsvoorganger geruime tijd onderbezet was gebleven.

De bedrijvigheid van de vertegenwoordiging op het gebied van het organiseren van bijeenkomsten en recepties zette

sich onverminderd voort. Zoals gebruikelijk, was de tijdelijke aanwezigheid van prominente bezoekers uit de Sovjetunie daartoe veelal de aanleiding. De propagandavoering t.g.v. de bezoekende delegaties uit de Sovjetunie bleef echter in de verslagperiode niet tot ontvangsten ter ambassade beperkt. Meerdere Sovjet-bezoekers werden door de vertegenwoordiging voor het houden van voordrachten geïntroduceerd in studentenkringen. Zo werden in oktober en november 1965 alsmede in maart 1966 tenminste zes lezingen gehouden voor studenten te Wageningen, Utrecht en Amsterdam.

Het feit, dat de vertegenwoordiging bij de studenten voor deze a.h.v. opgedrongen gasten een gewillig oor vindt, schijnt in het huidige tijdbeeld te passen. Steeds veelvuldiger immers krijgt ook (zoals reeds in het vorige overzicht vermeld) de Sovjetvertegenwoordiging het verzoek van jongerenverenigingen om lezingen te houden, een verzoek, waaraan men uit propaganda-oogpunt maar al te gaarne voldoet. V.s.v. bekend hadden in verslagperiode negen (doch mogelijk meer) bijeenkomsten op verzoek plaats.

Politieke en culturele betrekkingen.

De relaties met de leden van de Nederlandse sectie van de Interparlementaire Unie, die in juni 1965 de S.U. bezochten, werden voortgezet. Zoals bekend bestond deze groep uit Kamerleden van de K.V.P., P.v.d.A, A.R.P., C.H.U. en V.V.D. Met de voorzitter der sectie, Mr. BAETEN, wordt thans de ontvangst - mogelijk in juni 1966 - van een Sovjetdelegatie welke een tegenbezoek zal brengen, voorbereid.

Het C.H.U.-kamerlid SCHURING, die in december 1965 een reis naar de S.U. had gemaakt, wakte - n.a.w. mede door zijn vrij enthousiaste uitlatingen over zijn ervaringen in de S.U. - de belangstelling van de Sovjetambassade. Na een lunch met een ambassadesecretaris, werd betrokkene voor een diner ten huize van de zaakgelastigde genodigd. De uitnodiging werd echter niet aanvaard.

Blijkende uit het regelmatig contact met de bestuursleden van deze partij, mag de P.S.P. zich nog steeds in de goede gezindheid van de Sovjets jegens haar verheugen. Geheel anders staan de zaken t.a.v. de C.P.N., met welke partij in de afgelopen verslagperiode generlei contact werd geconstateerd.

Des te meer aandacht besteedt echter de vertegenwoordiging - en dit duidelijk tot ergernis van de C.P.N.-leiding - aan de Vereniging Nederland-U.S.S.R. en het daaruit voortgekomen zeer florierende reisbureau Vernu. Op een voor de deelnemers aan de Vernu-reizen in december j.l. georganiseerde reünie, waar een groot aantal Sovjetvertegenwoordigers acte de présence gaf, hield de Sovjetambassadeur een toespraak.

Handelsaangelegenheden.

Naast frequent contact met de voorzitter van het Instituut Nederland-U.S.S.R., Ir. , viel in verslagperiode op het zeer frequente contact door de Sovjet-vertegenwoordiging onderhouden met de directie van de K.L.M. Bestaande contacten met bedrijven als Shell en Verolme werden gecontinueerd. Voorts vormde de overkomst naar Nederland van de voorzitter van de

Kamer van Koophandel der U.S.S.R. aanleiding tot vele besprekingen met ambtenaren van het Min. van Economische Zaken en met vooraanstaande figuren in de handels- en industriewereld. Duidelijk bleek tijdens dit bezoek de adviserende rol van de directeur van de bekende firma STEINLER-IMEX.

Onder de vele delegaties en bezoekers, die voor handelsdoeleinden naar Nederland kwamen, bevond zich een circa honderd man sterke groep voor de voorjaarsbeurs in maart j.l. te Utrecht gehouden. Dat de komst van alle delegatieleden rechtstreeks verband hield met de Sovjetrussische inzending - welke overigens, in tegenstelling tot vorige inzendingen, een zeer Westerse indruk maakte - moet worden betwijfeld. Op uitgebreide schaal werden door de handelvertegenwoordiging voor vele delegatieleden besprekingen met Nederlandse zakenlieden gearrangeerd en werden afspraken gemaakt voor bezichtiging van Nederlandse bedrijven. Enkele lezingen voor studentengroepen (zie vorenstaande) werden gehouden door een vrouwelijk delegatielid, naar later bleek een professor in de economie. Voorts bleken zich in deze groep te bevinden elektronische experts, journalisten, etc., die ieder op hun terrein contacten legden.

Sovjet-emigranten.

Het in verslagperiode door de Sovjet-vertegenwoordiging sterk opgevoerde streven om de emigranten h.t.l. te bundelen, heeft geleid tot vorming van een aantal plaatselijke verenigingen. Tot dusver is de oprichting van vier verenigingen met zekerheid bekend; de vorming van enkele andere is in voorbereiding.

De aandacht zij erop gevestigd, dat deze verenigingen in principe bedoeld zijn als steunpunten in ideologisch opzicht voor de Sovjetrussen en slechts de Russische belangen moeten dienen.

Dat verhoudingsgewijs de bereikte resultaten van de Sovjet-pogingen (nog ?) gering zijn, vindt zijn oorzaak hierin, dat vele van de emigranten, door het Sovjet-consulaat uitgenodigd voor het bijwonen van bijeenkomsten, welke de oprichting van emigrantenverenigingen ten doel hebben, zeer wel beseffen, dat met deze verenigingen in wezen iets anders beoogd wordt. Er blijkt thans ook (een zekere) verontrusting in deze kring. Immers, onder diegenen, die voor deze bijeenkomsten worden uitgenodigd, behoren in de eerste plaats die emigranten, die min of meer geregeld familieleden in de S.U. bezoeken en dus voor wat het visum voor deze reizen betreft, afhankelijk zijn van het Sovjet-consulaat h.t.l.

De activiteit van dit consulaat verdient dan ook de voortdurende aandacht.

Activiteit Sovjetrussische inlichtingendiensten.

De geïntensiverde bemoeienis met de Russische emigranten, waarvan hierboven sprake, moet ongetwijfeld op rekening wor-

den geschreven van het K.G.B. Grote belangstelling bleek n.l. in de S.U. van K.G.B.-zijde te bestaan voor een aantal dit land bezoekende Nederlands/Russische vrouwen, door het feit dat vele van hen aldaar aan een verhoor werden onderworpen, in de eerste plaats met een defensieve opzet, doch, in het geval van een aantal "uitverkorenen" leidde e.e.a. ook tot het gerecruiteerd worden voor een bepaalde taak h.t.l.

Tenslotte zij opgemerkt dat het steeds stijgende aantal contacten, waarin de Sovjet-vertegenwoordiging zich in ons land kan verheugen, het onderkennen van de inlichtingenactiviteit dezer vertegenwoordiging, steeds meer bemoeilijkt, evenals dit in andere Westeuropese landen het geval blijkt. De ervaring wijst echter uit, dat deze activiteit onveranderd wordt voortgezet.

POLEN.

De Poolse inlichtingendienst is in de verslagperiode actief geweest.

Enkele functionarissen van de Poolse ambassade en handelsafdeling speelden een rol bij derdeland-operaties.

Dezelfde activiteit werd geconstateerd van andere functionarissen van Poolse ministeries waarbij o.a. een Nederlandse zakenman was betrokken.

Tevens werd Nederland bezocht door enige Polen - bekend als medewerkers van de Poolse inlichtingendienst - die echter, wegens het niet beschikken over voldoende middelen, niet geheel onder controle konden worden gehouden.

Gebleden is dat twee Nederlanders in Polen door de inlichtingendienst aldaar zijn benaderd.

Een Poolse vrouw ontving vóór haar bezoek aan Nederland een opdracht van de Poolse inlichtingendienst.

De bezetting van de Poolse vertegenwoordiging onderging een geringe personeelsverandering.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft agrément verleend aan een Pool, die binnenkort zal worden benoemd tot militair attaché; hij zal worden bijgestaan door een assistent.

Evenals in de vorige verslagperiode werd Nederland druk bezocht door vele stagiaires en studenten.

De Poolse vertegenwoordiging blijft streven naar uitbreiding van handelsrelaties, culturele uitwisseling en toerisme. Tevens bleef zij relaties onderhouden met enkele communistische organisaties in Nederland.

De activiteiten van de Poolse kolonie vertoonden het beeld van een normaal verenigingsleven.

Twee Polen vroegen in Nederland asiel aan.

De Poolse ambassade bleef relaties onderhouden met de enige op Warschau georiënteerde Poolse vereniging in Nederland, de Z.P.H.

TSJECHO-SLOVAKIJE.

Uit enige gegevens kon worden geconcludeerd, dat een in 1965 gearriveerde medewerker van de ambassade in het verleden - in de Duits sprekende landen - is betrokken geweest bij inlichtingenactiviteiten, onder meer gericht tegen ex-Tsjechen. Een andere, eveneens nog slechts kort aan de ambassade verbonden Tsjech, legt belangstelling aan de dag voor militaire vliegvelden.

Aan de Ambassade en de handelsafdeling zijn thans 28 Tsjechen verbonden, van wie 9 de diplomatieke status bezitten. Eén nieuwe diplomaat kwam de ambassade versterken, één niet-diplomaat werd vervangen door iemand die wél de diplomatieke status bezit, één Tsjech verkreeg hier te lande de diplomatieke status.

In samenwerking met enkele Nederlanders trachten de Tsjechen te komen tot oprichting van enkele Tsjechische restaurants in de grote steden. Daar de Tsjechische staat het personeel hiervoor uit Tsjecho-Slowakije zou zenden, werden door deze Dienst pogingen in het werk gesteld de vestiging van deze potentiële centra van inlichtingenactiviteit tegen te gaan. Het bleek voor andere Nederlandse Overheidsinstanties moeilijk hieraan volledige medewerking te verlenen. De Tsjechoslowaakse propaganda in Nederland, die effectieve steun moet verlenen aan de Tsjechoslowaakse buitenlandse politiek, werd in het afgelopen halfjaar geïntensiveerd. Het propaganda-bulletin van de ambassade zal meer dan tot dusverre zodanig worden verspreid, dat meer personen er kennis van kunnen nemen.

Tenslotte kan worden vermeld, dat van Tsjechische zijde duidelijk wordt gestreefd naar uitbreiding van relaties met personen werkzaam bij de publiciteitsmedia. Dat op deze wijze gepoogd wordt de massa gunstig ten opzichte van Tsjecho-Slowakije te beïnvloeden behoeft geen betoog.

HONGARIJE.

Over de verslagperiode zijn ten aanzien van de Hongaren geen veranderingen te melden.

De Hongaren blijven streven naar uitbreiding van de handel met Westelijke landen, waaronder Nederland, en naar bevordering van het toeristenbezoek aan Hongarije door Westerse toeristen.

Het aantal Hongaarse bezoekers aan Nederland blijft groot.

Negen Hongaren hebben gedurende deze periode in Nederland asiel gevraagd, c.q. getracht clandestien in Nederland te blijven.

Twee vooraanstaande Hongaarse partijfunctionarissen hebben in oktober 1965 besprekingen met de C.P.N. gevoerd.

Ontrent een eventueel contact van de C.P.N. met de Hongaarse ambassade staan ons geen gegevens ter beschikking.

Twee gevallen van recruterings door de Hongaarse inlichtingendienst zijn bekend geworden: Het betreft hier twee in België wonende Hongaarse familieleden van een Nederlander die in België woont en aldaar werkzaam is.

JOEGOSLAVIE.

In deze verslagperiode onderging de personeelsbezetting van de Joegoslavische ambassade geen verandering. De ambassade moet nog steeds grote zuinigheid betrachten. Men heeft voortdurend geldgebrek.

Met ingang van 1.3.1966 werd, waarschijnlijk ook als gevolg van besuinigingsmaatregelen, de vertegenwoordiging van het Joegoslavische Staatshandelsbedrijf "PROGRESS" te Amsterdam opgeheven.

De 1e secretaris van de Ambassade, die nauwe banden heeft met de Joegoslavische inlichtingendienst, toont zich een man van grote werkkraft. Tevens bouwt hij een tamelijk grote kennissenkring op, zowel onder Nederlanders als buitenlanders.

Gebleken is dat bij een groep Joegoslavische gastarbeiders één van deze vreemdelingen als "vertrouwensman" optreedt. Deze man onderhoudt het contact met de ambassade, die hij inlicht over allerlei onderwerpen de gastarbeiders betreffende.

De Joegoslavische ambassade onderhoudt nog steeds contact met de P.S.P. en de P.v.d.A. Op een verzoek van de P.S.P. om contact tot stand te brengen tussen de P.S.P. en de Joegoslavische Communistenbond, werd echter niet ingegaan. Het blijft tot dusverre bij uitwisseling van gegevens.

Van Joegoslavische zijde wordt gepoogd om tot volledige afschaffing van de visumplicht tussen de Benelux en Joegoslavië te komen.

ROEMENIË.

De bezetting van de Roemeense Legatie bleef ongewijzigd.

Als gevolg van de beperkte mogelijkheden kunnen de personeelsleden van de Roemeense vertegenwoordiging niet voldoende onder controle worden gehouden.

Nederland werd bezocht door een Roemeense economische commissie.

Voorts was een Roemeense landbouwdelegatie gast van de Nederlandse Regering.

BULGARIJE

Als gevolg van de normalisatie der betrekkingen met Bulgarije werden vier diplomaten in Nederland geaccrediteerd,

waarvan drie met standplaats te Parijs en één te 's-Gravenhage.

De diplomatieke post hier te lande wordt binnenkort versterkt met één persoon.

Van Bulgaarse zijde werd in de verslagperiode contact gelegd met CPN-voorzitter P. de GROOT en met de directeur van het door communisten gecontroleerde reisbureau "Vernu", W.HULST.

Een poging van de Bulgaren om de vertegenwoordiging van hun staatsreisbureau "Balkantoorist" onder te brengen bij het reisbureau "Vernu" is mislukt.

OOST-DUITSLAND.

De in de DDR werksame inlichtingendiensten waren zeer actief in het bijzonder ter verkrijging van Nederlandse militaire gegevens, zowel betrekking hebbende op het Nederlandse grondgebied als op het verblijf en optreden van Nederlandse troepen in NATO-verband in West-Duitsland.

Regelmatig wordt geconstateerd dat de Oostduitse inlichtingendiensten trachten het aantal agenten en informanten in Nederland te vergroten. De moderne communicatietechniek maakt de controle hierop moeilijker.

Van de leden der Oostduitse handelsvertegenwoordiging te Amsterdam of van in Nederland wonende Oostduitsers werden geen inlichtingenactiviteiten waargenomen.

Vermoedelijk zullen handelingen ter verkrijging van geheime informatie minder wenselijk geacht worden voor de leden der "Vertretung" die door de niet-erkenning van de DDR géén diplomatieke status hebben.

Zeer waarschijnlijk houdt de door de DDR meermalen bepleite uitbreiding van de handel de wenselijkheid in de informatieve taak van de leden der handelsdelegatie te beperken tot die via open bronnen op economisch en politiek terrein.

Ditzelfde zal mutatis mutandis gelden voor een aantal Oostduitsers, die zich als vertegenwoordigers van DDR-staatsbedrijven met hun gezinnen semi-permanent in Nederland vestigden.

Voortdurend blijkt in de kritiek op het Nederlandse visumbeleid het Oostduitse onbehagen over de niet-erkenning van de DDR door Nederland. Zoals bekend, wordt aan Oostduitsers, behoudens enige uitzonderingen, eerst een visum verleend als te voren een Temporary Travel Document (T.T.D.) van het Allied Travel Office (A.T.O.) te West-Berlijn werd verkregen.

Niet alleen wordt aan Nederlanders (bijv. handelslieden en organisatoren van congressen) gevraagd om hun invloed aan te wenden een visum voor bezoek aan Nederland niet meer afhankelijk te stellen van de verlening van een T.T.D., maar ook wordt in de DDR aan Oostduitse aspirantreizigers soms verboden zich met het A.T.O. in verbinding te stellen. De indruk wordt verkregen dat de pogingen door de reizigers aangewend om zonder T.T.D. toch

toegang tot Nederland te verkrijgen en een beslissing te forceren, van DDR-zijde als mogelijkheden voor het scheppen van precedentes op prijs gesteld werden.

Een Haagse student, verloofd met een Oostduitse vrouw, die een kind van hem verwachtte, trachtte haar in december 1965 met behulp van een vervalst paspoort uit de DDR naar Nederland te doen reizen.

Beiden werden gearresteerd toen de vervalsing van het paspoort bleek.

CHINESE VOLKS- REVOLUTIE.

Vertegenwoordiging h.t.l.

Gedurende de verslagperiode vonden in de personeelsbezetting enige mutaties plaats, e.m. werd de Ambassadeeraad vervangen en enige functionarissen vertrokken voor vakantie naar China.

Activiteiten.

Nederland.

Enige contacten zijn waargenomen met het Dagelijks Bestuur van de C.P.N.. Relaties worden onderhouden met het bestuur van de P.S.P..

De Chinese Vertegenwoordiging zoekt nog steeds steunpunten in de Nederlandse studentenwereld en op verzoeken om materiaal e.d. over Vietnam wordt vlot gereageerd.

Het Institute of Social Studies staat eveneens in de belangstelling.

Het diplomatieke verkeer met de andere Vertegenwoordigingen in Nederland is gering te noemen.

België - Luxemburg.

De Chinese Vertegenwoordiging staat in verbinding met pre-Peking groeperingen in België en Luxemburg.

In België en Luxemburg is verhoogde activiteit waargenomen hetgeen verband hield met de organisatie van het optreden van een Chinese variëteit-groep. Hierin zijn uiteraard de Belgische en Luxemburgse vriendschapsverenigingen betrokken. De 2e secretaris heeft zich naar België en Luxemburg begeven voor de ontvangst van het variëteitgezelschap.

Overzee Chinesen.

In de relaties met de gemeenschap der Overzee Chinesen is geen verhoging van activiteiten waargenomen. In diverse plaatsen in Nederland zijn voorstellingen gegeven van films die door de Chinese Vertegenwoordiging beschikbaar werden gesteld.

In januari j.l. werd door de Zaakgelastigde gerecipiëerd t.b.v. de Overzee Chinesen i.v.m. het Chinees Nieuwjaar.

Handelbetrekkingen.

De Nederlandse en Belgische zakenwereld toonde wederom belangstelling in verband met de Cantonfair (15 maart - 15 april).

Handelsovereenkomsten op regeringsniveau zijn voorlopig niet te verwachten aangezien het politieke klimaat tussen Nederland en de Chinese Volksrepubliek als "koel" gekwalificeerd wordt door Peking. De personeelssterkte van de Chinese handelsvertegenwoordiging is verminderd hetgeen mogelijk eveneens aan dit "koele klimaat" te wijten is.

In Schiedam is de bestelde slibzuiger te water gelaten en de Chinese toeschouwers zijn naar China teruggekeerd.

Delegaties.

Gedurende de verslagperiode werd Nederland bezocht door Chinese missies met een speciale belangstelling voor:

1. de aanbouw van een Ureumfabriek;
2. thee export;
3. import en export van chemicaliën;
4. "Animal Byproducts";
5. productie van stikstof;
6. apparatuur van de Fokkerfabrieken.

De Chinese Vertegenwoordiging heeft verder bemoeienis met transitpassagiers die via Nederland naar China reizen of, uit China komend, via Nederland naar een ander land reizen.

EGYPTE.

In de personeelsbezetting vonden geen mutaties plaats. Het verbreken van de diplomatieke betrekkingen tussen Caïro en Londen had geen waarneembaar effect op de VAR-Ambassade alhier.

Gedurende de verslagperiode heeft een Egyptische "aardappeldelegatie" geruime tijd in Nederland vertoefd. Deze missie is zeer actief geweest

Geen activiteiten zijn waargenomen van de VAR-Inlichtingendienst.

DIVERSEN.

De werkzaamheden ten behoeve van de registratie - mede voor mechanische verwerking - van de h.t.l. gevestigde personen die geboren zijn in een I.J.G.-land, dan wel de nationaliteit van zodanig land bezitten, of bezeten hebben, werden voortgezet. In samenwerking met de betreffende politieverbindingen vindt bedoelde registratie, die zich uitstrekt tot nadere onderzoeken naar de daarvoor in aanmerking komende personen, thans plaats voor wat betreft een zestiental geselecteerde gemeenten.

Recentelijk is in het Zuiden des lands een vijftal Turkse arbeidskrachten aangehouden dat een geringe hoeveelheid

vuurwapens en munitie van België naar West-Duitsland trachtte te smokkelen. Ook in het verleden zijn enkele gevallen van in vuurwapens handelende Turkse arbeidskrachten aan het licht gekomen. Tot dusverre is niet kunnen blijken dat een politieke achtergrond aanwezig is. Over het algemeen betreft het in buurlanden geïmporteerde arbeidskrachten die een ongecontroleerd bestaan trachten te leiden.

BENELUX
BIJZONDERE
COMMISSIE
VOOR HET
PERSONEN-
VERKEER.

Op 25 oktober 1965 werd de "Beschikking tot instelling van een Ministeriële Werkgroep en een Bijzondere Commissie tot uitvoering van de overeenkomst insake de verlegging van de personencontrole naar de buitengrenzen van het Beneluxgebied" van 3 november 1960 gewijzigd, met dien verstande dat de Ministeriële Werkgroep werd uitgebreid, zodat thans voor Nederland zitting hebben de Ministers van Buitenlandse Zaken, van Justitie en van Binnenlandse Zaken. Deze Ministers kunnen ex art. 2 (nieuw) uit de ambtenaren die ressorteren onder hun departementen, de leden van de Bijzondere Commissie aanwijzen. De Minister van Binnenlandse Zaken heeft als lid van deze Commissie het Hoofd van de Dienst aangewezen.

In de verslagperiode werd twee keer vergaderd n.l. op 9 en 10 november te Brussel en op 28 en 29 januari te Den Haag.

Tot de behandelde onderwerpen behoorden onder meer de instelling en het mandaat van de Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten. Een ontwerpmandaat werd ingediend op de bijeenkomst te Brussel. De instelling van de Subcommissie vond plaats op de bijeenkomst van 28 januari 1966. Leden van de subcommissie zijn de hoofden van de Beneluxveiligheidsdiensten. (Zoals bekend waakt de commissie over de belangen verband houdende met de veiligheid van de Benelux en bevordert zij de samenwerking tussen de veiligheidsdiensten, e.e.a. voorzover verband houdend met de uitvoering van de overeenkomst betrekking hebbend op de verlegging van de grenscontrole naar de buitengrenzen van het Beneluxgebied. van 11 april 1960).

In de verslagperiode werd op 13 november de Herzien Besikking van de Ministeriële Werkgroep voor het Personenverkeer

betreffende de voorwaarden voor binnenkomst van vreemdelingen en de afgifte van visa, ondertekend. Deze Beschikking trad op 1 januari 1966 in werking.

Goedgekeurd werd de tekst van de "Instructies betreffende de afgifte van visa door diplomatieke en consulaire posten in het buitenland" en de tekst van de "Instructies voor de met personencontrole aan de grens belaste ambtenaren, inzake de uitvoering van de artikelen 30 en 35 van de Beschikking van de Werkgroep voor het Personenverkeer betreffende de voorwaarden voor binnenkomst van vreemdelingen en de afgifte van visa", alsmede het model van het door deze ambtenaren af te geven visum. Al deze regelingen werden voorbereid in de subcommissie voor de visa van welke commissie een hoofdambtenaar van de Dienst deel uit maakt.

Samenwerking tussen de Beneluxveiligheidsdiensten in groter verband.

In de verslagperiode bestond er een intensief contact tussen de vertegenwoordigers van de Beneluxveiligheidsdiensten resulterende in vijf bijeenkomsten, die afwisselend plaatsvonden in de respectieve hoofdsteden, waar gemeenschappelijke problemen - gedeeltelijk van operationele aard - werden besproken.

PANORAMA AFDELING D.

(Periode: oktober 1965 - maart 1966)

Algemeen:

Aan het onderzoek, ingesteld in verband met de compromittering van de geheime nota van Justitie, werd door een ambtenaar van de afdeling medewerking verleend.

Op een speciaal naar aanleiding daarvan bijeengeroepen bijeenkomst met de departementale beveiligingsambtenaren werd het incident beveiligingstechnisch geanalyseerd.

Aansluitend hieraan werd een brief gezonden aan de Secretarissen-Generaal van de civiele ministeries. Hierin werd geadviseerd het met de behandeling van gerubriceerde gegevens belaste personeel opnieuw te wijzen op een ieders verantwoordelijkheid voor de beveiliging van die gegevens, en de beveiligingsambtenaren op te dragen periodiek aan de Secretaris-Generaal te rapporteren over de stand van de beveiliging. Ook werd aangeboden desgewenst ambtenaren van de Dienst beschikbaar te stellen teneinde de stand van de nationale beveiliging te toetsen aan de normen van het Beveiligingsvoorschrift-II 1961.

De in de brief vervatte adviezen zijn, naar werd vernomen, bij verschillende ministeries opgevolgd en hebben tot een grotere activiteit op beveiligingsgebied geleid. Met betrekking tot het aanbod de stand van de beveiliging te doen toetsen aan de normen van het Beveiligingsvoorschrift werd tot dusver van één ministerie een positieve reactie vernomen.

De beslissing van de Officier van Justitie te Den Haag om ternake van strafvervolgning af te zien, heeft in kringen van beveiligingsdeskundigen bevreemding gewekt, mede omdat uit hetgeen bij de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken in de Tweede Kamer met betrekking tot dit onderwerp door de minister was verklaard, moest worden afgeleid dat de nota inderdaad in het belang van de staat geheim te houden gegevens bevatte, i.c. gegevens als bedoeld in artikel 98 W.v.S.

Dese beslissing zal er niet toe bijdragen diegenen die met de behandeling van dergelijke gegevens zijn belast, het belang van de persoonlijke inspanning ter beveiliging van die gegevens te doen blijven innien.

De Dienst zal dan ook blijven aandringen in kennis te worden gesteld met de overwegingen welke de officier van Justitie tot dese beslissing hebben geleid. Naar uit herhaalde navragen van die zijde is gebleken, bestaat dese interesse ook bij de militaire inlichtingendiensten.

Kennis werd genomen van de zienswijze van Justitie m.b.t. de door de Dienst verzochte toegang tot de politieregisters bij antecedentenonderzoeken naar personen aan wie toegang moet worden verleend tot geheim of zeer geheim gerubriceerde gegevens. De noodzaak van deze toegang, zij het met enige reserve, wordt ook door Justitie onderschreven. Een moeilijkheid blijkt nog te vormen de soort van gegevens welke ter beschikking van de Dienst kunnen worden gesteld en de wijze waarop dit kan geschieden. Hieromtrent vond in de verslagperiode overleg plaats met O.O.& V; het laat zich aanzien, dat met een verdere vertraging van deze kwestie rekening moet worden gehouden.

Een in het begin van de vorige verslagperiode gevormde werkgroep, bestaande uit enkele ambtenaren van de afdeling en enige departementale beveiligingsambtenaren, gaat na op welke wijze de hoeveelheid gerubriceerde stukken, waarop beveiligingsmaatregelen moesten worden toegepast, zo beperkt mogelijk kan worden gehouden. Teneinde een zo goed mogelijk beeld van de omvang van dit vraagstuk te verkrijgen, werd, met medewerking van een ambtenaar van het ministerie, een enquête ingesteld. Hierbij kon de medewerking worden verkregen van de hoofden van de Afdelingen Post- en Archiefsaken van de ministeries.

Het gebruikelijke overleg met de militaire inlichtingendiensten vond voortgang. Op een der periodieke bijeenkomsten werd uitvoerig van gedachten gewisseld over de door de Nato aanbevolen maatregel, om aan personen die gerubriceerde gegevens behandelen de verplichting op te leggen om officiële en sociale contacten met onderdanen van landen met een communistisch regime te melden aan de bevoegde autoriteit. De conclusie werd bereikt, dat i.v.m. de risico's voor de geheimhouding welke uit dergelijke contacten kunnen voortvloeien, een zodanige meldingsplicht noodzakelijk geacht moet worden. Vernomen werd, dat de militaire inlichtingendiensten voornemens zijn de minister van Defensie een uitgewerkt voorstel terzake te doen toekomen, betrekking hebbende op zowel het militaire als het burgerpersoneel van de Krijgsmacht.

Dit vraagstuk werd ook besproken met het Hoofd van de afdeling Overheidspersoneelszaken van het ministerie. Deze achtte het treffen van een regeling terzake, b.v. in de trant van die, destijds getroffen m.b.t. het maken van privéreizen naar communistische landen, zoals dezerzijds gesuggereerd, moeilijk en voorlopig niet noodzakelijk.

Op 17 november 1965 werden de nieuwe Algemene Beveiligingsbepalingen voor Defensieopdrachten (A.B.D.O.), ten aanzien waarvan in de loop der jaren vele adviezen door de afdeling waren verstrekt, door de minister van Defensie vastgesteld. Hiermede is bereikt, dat de beveiliging op andere plaatsen dan bij de Overheid wordt geschoeid op de leest van het Beveiligingsvoorschrift-II 1961.

Een commissie uit het bedrijfsleven bereidt op verzoek van de Chef Staf Civiele Verdediging de samenstelling voor van een handleiding civiele verdedigingsmaatregelen, bestemd voor particuliere ondernemingen. Op verzoek van deze commissie werden ontwerpen voor het hoofdstuk Beveiliging en Bewaking bestudeerd en van commentaar voorzien. Ook werd door het hoofd van de afdeling een aantal vergaderingen van de commissie bijgewoond.

M.i.v. 1 januari 1966 werd de afdeling belast met de behandeling van verzoeken om inlichtingen van de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen, verband houdende met toelating tot dat gebied of tewerkstelling in een kwetsbare functie aldaar. Het verstrekken van inlichtingen aan die Dienst voor deze doeleinden geschiedt op basis van het doorgeefbeleid, geldend voor het verkeer tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten in Nederland.

Nieuwe verjaringstabellen, geldend voor 1966, werden aan alle belanghebbenden toezonden.

Aandacht wordt besteed - op dss. verzoek mede door de militaire inlichtingendiensten - aan de toepassing door de politie van de in de Aanbevelingen inzake het verstrekken van politieke antecedenten door de politie bedoelde evaluatieschaal.

Hoewel gedetailleerde gegevens terzake nog ontbreken, werd als voorlopige indruk verkregen, dat deze toepassing hier en daar nog enkele moeilijkheden ondervindt, die eigen zijn aan de aanloopperiode waarin deze regeling zich bevindt.

Het hoofd van de afdeling veende twee vergaderingen van het Nato Security Committee bij.

Op beide vergaderingen was, naast een aantal andere onderwerpen, wederom de (beperkte) herziening van het Nato-beveiligingsvoorschrift aan de orde, die echter op moeilijkheden bleef stuiten.

Bezoek werd ontvangen van een medewerker van de Industrial Security Section van het Nato Security Bureau. Een aantal actuele beveiligingsproblemen passeerde de revue. Ook werd hem de gelegenheid geboden zich bij een tweetal Nederlandse bedrijven te oriënteren ten aanzien van de wijze waarop de beveiliging van Nato-gegevens daar plaatsvindt. De door hem aangetroffen situatie bleek hem tot tevredenheid te stemmen. Later bracht ook het nieuw opgetreden Hoofd van dit Bureau een bezoek aan de Dienst.

Een hoofdambtenaar van de afdeling volgde de uitvoerige cursus van het Defensie Studie Centrum.

Gebieden van beveiliging.

De jaarlijkse Nato/Weu-inspecties werden uitgevoerd bij het Kabinet van het ministerie van Algemene Zaken, de Staf Civiele Verdediging, de Gecombineerde Nederlandse Vertegenwoordiging en Hr. Ms. Ambassade te Parijs en bij het R.V.O./T.N.O..

Ook in deze verslagperiode werden commentaren en bijdragen geleverd m.b.t. verschillende in Nato-verband aan de orde gestelde beveiligingsonderwerpen, o.a. met betrekking tot de in voorbereiding zijnde herziening van het Nato-beveiligingsvoorschrift.

Bij enkele ministeries werden op daz. instigatie de regelingen betreffende het mede naar huis nemen van gerubriceerde documenten nog eens nagegaan.

De in de voorverige verslagperiode aangevangen gedachtenwisseling met enkele leidinggevende functionarissen van het ministerie van Buitenlandse Zaken werd voortgezet. Aan de hand van een door de afdeling opgesteld memo werd een aantal conclusies m.b.t. de samenwerking tussen Buitenlandse Zaken en de B.V.D. inzake beveiligings- en contraspionage aangelegenheden bereikt, die tot een nauwere samenwerking en betere uitwisseling van gegevens zullen leiden.

Beveiligingspraktijk.

Medewerking werd verleend bij de beveiliging van een tweetal in de verslagperiode gehouden internationale conferenties, waarop gerubriceerde onderwerpen werden besproken, t.w. de op 4 november 1965 gehouden Weu-conferentie en de in februari 1966 gehouden conferentie van de werkkommissie Defence Shipping Executive Board. In beide gevallen verliep de beveiliging volgens de opzet.

Op verzoek van de beveiligingsambtenaar van een der ministeries werd door een ambtenaar van de afdeling een avondrendgang door het ministerie meegemaakt, waarbij de opberging van gerubriceerde documenten werd nagegaan. Deze eerste aanloop tot een zekere mate van toezicht op de beveiliging van nationale geheimen was voor beide ambtenaren instructief.

Een uitvoerig onderzoek werd ingesteld naar een werknemer van een beveiligd bedrijf, tewerkgesteld aan een gerubriceerde defensie-opdracht, jegens wie door enkele medewerkers ernstige verdenking van spionage was opgevat.

Enig bewijs van spionage werd niet gevonden. Wel bleken de anteceden ten van de betrokkene van dien aard, dat tewerkstelling aan een gerubriceerd project minder gewenst is.

Inwendige Veiligheid.

De interdepartementale commissie voor de beveiliging van het omroepbedrijf in buitengewone omstandigheden, waarin een ambtenaar van de afdeling zitting heeft, bracht begin januari 1966 een interimverslag uit aan de Minister-President en de andere bij dit vraagstuk betrokken autoriteiten.

Ook in deze verslagperiode werd een aantal veiligheids-onderzoeken ingesteld naar bedrijven, welke door het ministerie van Economische Zaken zijn aangemerkt als zijnde van vitaal belang met het oog op buitengewone omstandigheden.

In het in samenwerking met vertegenwoordigers van Economische Zaken en het ministerie geven van voorlichting aan dergelijke bedrijven i.v.m. het opstellen van beveiligings- en bewakingsplannen is een zekere stilstand ingetreden. Deze zou, naar de indruk werd verkregen, voor een belangrijk deel zijn toe te schrijven aan het gebrek aan voortgang bij de behandeling van ingediende plannen.

Een aantal electriciteitsbedrijven werd herinnerd aan het verzoek van de Commissie Bescherming Electriciteitsbedrijven om een beveiligings- en bewakingsplan op te stellen. Twee van dergelijke plannen werden in de verslagperiode, na met de bedrijven besproken te zijn, voorzien van commentaar aan voornoemde commissie toegezonden. Een tweetal andere plannen werd ter goedkeuring aan de betrokken ministers gezonden.

De directies van de in de vorige verslagperiode door de Commissie Bescherming Waterbedrijven geselecteerde (19) waterbedrijven werd door tussenkomst van de Vereniging van Exploitanten van Waterbedrijven in Nederland verzocht een beveiligings- en bewakingsplan op te stellen.

Door één der bedrijven werd inmiddels een plan ingediend.

Emigratie.

In vergelijking met de vorige verslagperiode vertoonde het aantal aanvragen i.v.m. emigratie enige teruggang. Het aantal aanvragen i.v.m. bezoeken aan de Verenigde Staten van Amerika nam, zoals in de wintermaanden gebruikelijk is, vrij aanzienlijk af.

Voorlichting en Instructie.

De uit vertegenwoordigers van de B.V.D. en de militaire inlichtingendiensten bestaande werkgroep, belast met het nagaan van de middelen welke kunnen worden gebruikt voor het stimuleren van de beveiligingszin, heeft in de verslagperiode een achttal voor deze doeleinden door de Nute gebruikte en ter beschikking van de lidstaten gestelde beveiligingsaffiches geselecteerd en van Nederlandse opschriften voorzien.

Nadat op de, naar aanleiding van de compromittering van de geheime Justitie-nota, gehouden bijeenkomst met de departementale beveiligingsambtenaren ook door hen het nut van het gebruiken van affiches voor het stimuleren van de beveiligingszin was onderschreven, werden de eerste drie van deze affiches verstrekt aan die ministeries, welke te kennen hadden gegeven daarop prijs te stellen.

Dit betref alle ministeries, behalve die van Buitenlandse Zaken, Justitie en Landbouw.

Ook de militaire inlichtingendiensten zijn in de verslagperiode aangevangen met de distributie van deze affiches.

De indruk werd verkregen dat deze affiches een bijdrage leverden ter bereiking van het gestelde doel, het verkrijgen van meer aandacht voor de beveiliging van staatsgeheimen. Ten aanzien van enkele der affiches rezen evenwel bezwaren, welke de Minister van Binnenlandse Zaken aanleiding gaven de actie v.w.b. de civiele Ministeries voorlopig stop te zetten en deze te onderzoeken de reeds aangebrachte affiches zo onopvallend mogelijk te verwijderen. Hiernaan werd voldaan.

Gelet op het grote belang voor de preventieve beveiliging van het aankveken en onderhouden van de beveiligingszin, zet de werkgroep zijn werkzaamheden, o.a. bestaande uit het ontwerpen van voor dit doel geschikte, op Nederlandse omstandigheden afgestemde affiches, voort.

Met de beveiligingsambtenaren van de ministeries vonden twee bijeenkomsten plaats.

De eerste was speciaal bijeengeroepen i.v.m. de compromittering van de Justitie-nota. Op de tweede werd, naast een aantal beveiligingstechnische onderwerpen, het onderwerp benadering en recrutering van agenten door inlichtingendiensten van het Sovjet-blok behandeld.

Tijdens een viertal lezingen werd de gebruikelijke voorlichting gegeven aan een aantal aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst. Daarnaast werd aan enkele ambtenaren van die Dienst, die naar een land met een communistische regeringsvorm werden uitgezonden, speciale voorlichting gegeven, afgestemd op de beveiligingsrisico's, die aan een dergelijke standplaats inherent zijn.

In samenwerking met de afdeling Opleiding wordt voor enkele tientallen functionarissen, die bij de Overheid of bij beveiligde bedrijven een taak op het gebied van de beveiliging hebben, een serie lezingen gehouden.

Functionarissen van drie beveiligde bedrijven namen deel aan een der periodiek te Parijs gehouden Nato Industrial Security Conferences.

HD, april 1966.

Panorama van oktober 1965 t/m maart 1966Afdeling E

Algemeen Bij het begin van de verslagperiode - op 1 oktober 1965 - werd een reorganisatie bij de Dienst doorgevoerd, waarbij ook de afdeling was betrokken. Een technische eenheid, die onder de aanduiding EJ/TD tot 1 oktober 1965 deel had uitgemaakt van de afdeling E, werd op die datum met KRC samengevoegd tot een nieuwe afdeling T (technische) D(ienst). Op 1 oktober 1965 werd bovendien de afdeling Opleiding en Voorlichting als zelfstandige afdeling opgeheven. De taak van deze afdeling wordt grotendeels voortgezet door een sectie, welke onder de aanduiding EO bij de afdeling E werd gevoegd.

Op 1 oktober 1965 verliet de heer [naam] hoofd van de afdeling E, wegens het bereiken van de pensioenge-rechtigde leeftijd de Dienst. Hij werd in deze functie opgevolgd door de heer [naam] Jhr. [naam] werd aangesteld als plaatsvervangend afdelingshoofd. Laatstgenoemde heeft tevens de zogenaamde KCP-taak (het coördineren van het beleid ten aanzien van de politieverbindingen), welke als staffunctie door de heer [naam] werd verricht, overgenomen.

Na de reorganisatie op 1 oktober is de afdeling nu als volgt samengesteld:

Leiding	(HE, PHE en seer.)
Sectie EJ	(Uitwerken en Vertalen)
" EO	(Opleiding en Voorlichting)
" E IX	(Onderzoeken)
" E XIII	(Observatie- en Volgwerk)

Met uitzondering van een deel van de werkzaamheden van de sectie EO, verrichten de overige secties nagenoeg uitsluitend werk voor de andere afdelingen van de Dienst. De secties vormen feitelijk zelfstandige eenheden, die elk een specifieke taak verrichten en waar-tussen praktisch geen onderlinge samenhang bestaat.

Sectie EJ Over de werkzaamheden van deze sectie - voornamelijk het samenvatten, uitwerken en/ of vertalen van op recorder-banden vastgelegde informatie - zijn geen bijzonderheden te vermelden. Mededeelde werkzaamheden vinden regelmatig voortgang. Ook in de personeelsbezetting vonden geen noemenswaardige veranderingen plaats.

Sectie EO In de afgelopen verslagperiode werden de gebruikelijke opleidingen als bedoeld in het reglement Opleiding en Examens BVD verzorgd en voor een deel met de voorgeschreven examens besloten. In 1965 verwierven 22 cursisten het Veiligheidsdienstdiploma. Deze werden in januari j.l. uitgereikt. Het totaal aantal behaalde diploma's is hiernede gestegen tot 818. Voor het personeel van de Grensveiligheidsdienst van de Koninklijke Marechaussee, voor zover dit in het bezit is van het Veiligheidsdienstdiploma, werd de gebruikelijke, om de twee jaar te houden, herhalingscursus gegeven.

Voor een tweetal groepen van eigen personeel werd een

lezings-cyclus voortgezet. Eén daarvan werd inmiddels beëindigd. Voorts werd aangevangen met een serie lezingen voor Beveiligingsfunctionarissen van overheids- en particuliere instellingen en bedrijven.

Voor aspirant ambtenaren van de Buitenlandse Dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd een oriëntatiecursus gegeven. Buiten cursusverband werden voor diverse verbindingen en relaties van de Dienst 17 film-vertoningen verzorgd. Aan diverse opleidingsinstituten van strijdkrachten en politie werd medewerking als gastdocent verleend.

Van de in de verslagperiode gehouden periodieke bijeenkomsten met de belangrijkste politieverbindingen werden notulen samengesteld en de daarbij behorende administratie afgewikkeld.

Van de in oktober 1965 gehouden "Heelsum"-conferenties, waaraan respectievelijk Commissarissen van Gemeente-politie en relaties van de afdeling Beveiliging deelnamen, werden de organisatie en de administratie verzorgd.

De bibliotheek werd uitgebreid met 40 boeken en 2 brochures.

Sectie E IX In de maand december 1965 zijn twee onderzoekings-ambtenaren overleden. In één van de daardoor ontstane vakatures kon nog tijdens deze verslagperiode worden voorzien; de tweede vakature zal medio april 1966 worden vervuld. Met betrekking tot de bereidheid van het "publiek" om medewerking te verlenen aan de werkzaamheden van deze sectie (betrouwbaarheids- en benaderingsonderzoeken; onderzoeken verbandhoudend met mogelijke spionage of andere staatsgevaarlijke activiteit) valt weinig nieuws te vermelden. Vergelijken bij de vorige verslagperiode is, in het algemeen gesproken, geen wijziging in de houding van de benaderde informanten opgetreden. Wel zijn enkele indicaties verkregen, die er op wijzen dat het verrichten van onderzoeken in de wetenschappelijke sfeer en in kringen van academisch government in de toekomst op meer weerstanden zou kunnen gaan stuiten.

Sectie E XIII Ook in dit verband moet een veelvuldig beroep worden gedaan op de burgerij, teneinde vanuit gebouwen bepaalde woningen, kantoren of ontmoetingsplaatsen ongenien onder observatie te kunnen nemen en houden. Hoewel de betrouwbaarheid van bewoners van panden, van waaruit geobserveerd wordt, vooraf wordt vastgesteld en de benadering van deze personen dus op selectieve basis geschiedt, is het frappant - en dit in tegenstelling tot wat men op grond van perspublicaties e.d. zou mogen verwachten - te kunnen constateren, dat men in alle lagen van de bevolking bereid is om medewerking te verlenen aan de werkzaamheden van de veiligheidsdienst. In de verslagperiode werd voor observatiedoelinden 24 maal een beroep gedaan op het publiek; in slechts twee van deze gevallen werd geen medewerking verkregen, (te beperkte woonruimte).

De samenwerking met de politie en de Grensveiligheidsdienst van de Koninklijke Marechaussee is intensief en laat niets te wensen over.

Met buitenlandse nevendiensten werd veelvuldig en vruchtbaar samengewerkt. In de verslagperiode werden 10 gezamenlijke volgacties uitgevoerd.

In verband met de huidige verkeersgewoonten is het volgen te voet, per fiets, per bromfiets, per tram of trein voor een belangrijk deel vervangen door het volgen per auto. De hieraan verbonden nadelen (verkeersdichtheid, verkeerslichten, inrij-verboden e.d.) zijn echter van dien aard, dat van de vindingrijkheid en rijvaardigheid van de volgers steeds meer moet worden gevraagd. Dat het aantal ernstige aanrijdingen in de verslagperiode gelukkig tot een enkele beperkt is gebleven, stemt daarom tot grote voldoening. De moeilijkheden op volgebied nemen echter voortdurend toe. Mede door de ervaring en geoefendheid van de gevolgde inlichtingenofficieren, is de kans op ontdekking steeds groter geworden. Derhalve wordt naar nieuwe wegen gezocht en de observatie (zowel de statisch als de dynamische) in de toekomst zo goed mogelijk aan zijn deel te laten beantwoorden.

PANORAMA-bijdrage KEB, 1-10-1965 - 31-3-19661. Verhouding tot buitenlandse nevendiensten.

Met veiligheids- respectievelijk inlichtingendiensten van de volgende landen werd in deze verslagperiode contact onderhouden: Amerika, Frankrijk, Duitsland, Engeland, Canada, België, Luxemburg, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Oostenrijk, Italië, Spanje, Portugal, Griekenland, Turkije, Zwitserland, Israël, Nieuw-Zeeland en Australië.

AMERIKAInlichtingendienst (CIA)

De samenwerking op velerlei terrein met deze organisatie werd ook in de verslagperiode voortgezet. In de bezetting van de CIA-vertegenwoordiging in Den Haag werd het hoofd, na slechts korte tijd hier geplaatst te zijn geweest, tot een andere bestemming geroepen. Zijn opvolger is inmiddels aangekomen en werkt zich in. Twee andere leden van de CIA-vertegenwoordiging werden eveneens afgelest.

Verscheidene bezoeken van CIA-personeel uit Washington werden ontvangen, zowel van beleids- als van technische functionarissen. Het hoofd van de afdeling contra-spionage van de BVD bracht in januari 1966 een bezoek aan Washington. De organisatie ging voort met het verstrekken van achtergrondinformatie over internationaal communisme en van spionagemethodiek.

Veiligheidsdienst (FBI)

Ook in deze verslagperiode werd veel met deze dienst samengewerkt. Belangwekkend materiaal werd ontvangen op het terrein van de contra-spionage. Ook op het gebied van het links-extremisme en van het radicaal-pacifisme werd door de FBI gerapporteerd.

Aan verzoeken en inlichtingen pleegt de FBI snel en uitgebreid te voldoen.

FRANSEInlichtingendienst (SDECE)

De geruchtmakende naam is voor deze dienst niet zonder gevolgen gebleven. Niet slechts dat het Hoofd, Generaal , werd ontslagen, doch de dienst werd onder de "Présidence du Conseil" weggehaald en onder het Ministerie van Defensie geplaatst. Ten aanzien van het ontslag van Generaal zij vermeld, dat dit als een gebaar moet worden gezien, leuter omdat hij verantwoordelijk was voor het eigenmachtig optreden van een zijner ondergeschikten. Noch de dienst, noch het hoofd van de dienst - dit staat wel vast - was betrokken bij de moord op ; de medewerker in kwestie die er wél van wist, heeft deze wetenschap niet te juister plaatse gemeld. Het ontslag van Generaal , die het vertrouwen van het Staatshoofd persoonlijk genoot, is voor hem dubbel pijnlijk, omdat hij reeds verleden jaar aan de pensioengerechtigde leeftijd toe was; de Regering had echter een beroep op hem gedaan en nog een jaar langer aan te blijven. Dat zijn

afscheid met veel ceremonieel gepaard ging en dat hierbij representanten van Staatshoofd en Regering aanwezig waren, als een uiting te geven aan het symbolisch karakter van het ontslag, heeft de pil wellicht wat verguld. Met Generaal [ ] persoonlijk werden zeer goede betrekkingen onderhouden; hij was een warm voorstander van de samenwerking met onze Dienst. Aangenomen wordt dat zijn opvolger, Generaal [ ], dezelfde lijn zal volgen.

Het onderbrengen van de dienst bij het Ministerie van Defensie zal ongetwijfeld gevolgen hebben. Het is echter niet te verwachten, dat de dienst zal opgaan in de militaire organisatie en daardoor zijn zelfstandig karakter zal verliezen. Het moet bijna zeker worden geacht dat de dienst als "corps" zal blijven voortbestaan en dat het huidige personeelsbestand zal worden gehandhaafd. Het lijkt evenmin, althans op het ogenblik, in de bedoeling te liggen om op alle niveaus militairen als toezichthouders in te delen en dit stemt tot geruststelling omdat, gebeurde dit wel, er aarzeling zou ontstaan om gegevens te blijven verstrekken, aangezien men dan niet weet of kwetsbare informatie binnen een kleinere kring van specialisten blijft.

Tenslotte moet worden vermeld, dat de rol van het Ministerie van Defensie in het Franse inlichtingenwezen niet nieuw is; de synthese van de berichtgeving werd reeds lang door dit Ministerie geproduceerd. De samenwerking tussen onze beide diensten werd niet aangetast door de huidige politieke moeilijkheden rond Frankrijk en zijn Staatshoofd.

Veiligheidsdienst (DST)

Ook met deze dienst is de samenwerking dit half jaar vruchtbaar en betrouwbaar geweest. Het bleek mogelijk tot tweemaal toe op korte termijn een gecombineerde volgrechte op touw te zetten. In beide gevallen zou een Nederlands communist, waarvoor onze Dienst grote belangstelling heeft, naar Frankrijk reizen, in beide gevallen bleek de Franse dienst in staat en bereid volgpotentieel ter beschikking te stellen voor een gecoördineerde actie; uiteraard waren deze gevallen ook voor de Franse dienst interessant.

De intensivering van de samenwerking werd niet geremd door politieke complicaties.

"Renseignements Généraux".

Met dit directoraat van de Sûreté Nationale, dat onder meer het communisme in Frankrijk bestudeert, werden ook gegevens uitgewisseld, bestaande uit periodieke samenvattingen over het Nederlandse en het Franse communisme.

WEST-NIETSLAND

Inlichtingendienst (BND)

De samenwerking met deze dienst blijft zich langzaam ontwikkelen, hoewel niet onbevredigend. Ook in deze verslagperiode werd desernijds welbewust minder gegeven dan verkregen en het is niet aannemelijk dat dit beleid in de nabije toekomst zal veranderen.

Er is nogal wat rumoer rond de positie en de bevoegdheden van de BND in de Bondsrepubliek. Het is niet ondenkbaar dat een strafere coördinatie de leiding van de dienst in zijn bewegingsvrijheid zal belemmeren.

Gelijk eerder gemeld, heeft de BND hier te lande ook verbinding met de BID en de MID, en, sedert kort, ook met de LuID. Andere bevriende inlichtingendiensten hebben dit, buiten de BVD, of slechts met de BID, of in het geheel niet. De situatie bij de BND is het gevolg van de structuur van het inlichtingenbestel in de Bondsrepubliek, waarin de exploitatie van geheime militaire inlichtingen naar het bevriende, militaire buitenland niet door het Ministerie van Defensie, maar door de BND geschiedt.

De toestand in een land als het onze, met niet minder dan vijf verschillende, zelfstandige inlichtingen- en veiligheidsdiensten, elk met apart omschreven bevoegdheden, maakt het voor de BND-vertegenwoordiger alhier niet gemakkelijk en zijn verbindingstaak met meerdere organisaties uit te oefenen. Het moet gezegd worden dat hij zich hiervan met takt kwijt. Zijn inmiddels verworven bekendheid met het Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsbestel heeft hem echter ook een inkijk verschaft in de meningsverschillen tussen de respectievelijke diensten. Voor de verbindingsofficier zelf moet deze kennis voordelig worden genoemd, voor het Nederlands belang kan deze situatie nauwelijks gunstig worden genoemd.

De ernstige pogingen om de BND te zuiveren van ex-nazi's zijn het laatste halfjaar onverminderd doorgestaan. Mede door toedoen van de BND-vertegenwoordiger alhier kon een functionaris worden verwijderd, die in de oorlogsjaren een belangrijke functie bij de Gestapo in Nederland vervulde.

Bezoek werd ontvangen van functionarissen van de afdeling Buitenland en de afdeling Centra-spiegatie, terwijl het Hoofd van de BVD in januari een bezoek bracht aan de BND.

Veiligheidsdienst (BfV)

De samenwerking met deze nevendienst liet in deze verslagperiode niet te wensen over. Aan Nederland werd, zoals gebruikelijk, geheim materiaal ter beschikking gesteld dat overigens niet regelmatig aan het buitenland wordt verstrekt.

Het BfV zal wellicht moeilijkheden ondervinden, als de coördinerende tendens, die al eerder onder het hoofd "BND" vermeld werd, in praktijk wordt gebracht. Ook voor de verhouding met het BfV kan dit gevolgen hebben! Het verstrekken van inlichtingen over Duitse onderdanen aan het buitenland is reeds eerder aan de orde geweest, beperking hiervan zou ons uiteraard schaden.

ENGELAND**Inlichtingsdienst (M.I. 6)**

De verhouding tot deze dienst bleef stabiel. De samenwerking verloopt zonder moeilijkheden, waartoe de verstandige opstelling van de vertegenwoordiger hier te lande bijdraagt. Bijzonderheden deden zich niet voor.

Veiligheidsdienst (M.I. 5)

De telex-verbinding met deze dienst, welke reeds eerder was geprojecteerd, is ook in deze verslagperiode niet tot stand gekomen.

Gelijk eerder gemeld (verslag najaarsbijeenkomst 1965 NATO Special Committee), werd in Engeland een permanente commissie opgericht voor veiligheidsaangelegenheden. Er blijft ruimte voor nauwere samenwerking met deze dienst. Mogelijk dat het nieuw opgetreden Hoofd van de dienst hiertoe zal medewerken.

ITALIË**Veiligheidsdienst**

Voor de samenwerking met de Belgische nevendienst in Benelux-verband wordt naar de betrokken paragrafen verwezen.

Hier zij vermeld dat onduidelijkheden in de bevelsverhandelingen in deze nevendienst traditioneel zijn, ook in deze verslagperiode is dit niet anders geweest. Het Hoofd van de dienst is geruime tijd wegens ernstige ziekte uitgeschakeld.

De versterking van de dienst - waaraan deserszijds de nodige stimulering werd verleend - gaat voort.

Inlichtingsdienst

Niets bijzonders te vermelden, verhouding goed.

LUXEMBURG**Veiligheidsdienst**

Ook voor de samenwerking met deze nevendienst in Benelux-verband wordt naar de betrokken paragrafen verwezen.

De verhouding tot deze dienst, die steeds beter is gaan verken, blijft zeer vriendschappelijk, waaraan het feit, dat reeds seven officieren door de BVD een opleiding werd gegeven, niet vreemd is.

ITALIË**Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (SIPAR)**

Het hoofd van de afdeling contra-spionage van de BVD bracht in oktober 1965 een bezoek aan deze dienst. Technische ambtenaren van de SIPAR brachten een bezoek aan hun tegenspelers bij de BVD.

De verhouding tot deze in Italië meer belangrijke en goed geïnformeerde dienst is goed, de samenwerking zou evenwel nauwer kunnen zijn.

Civiele Veiligheidsdienst (DAR)

Geen bijzonderheden zijn te vermelden over de samenwerking met deze dienst, die feitelijk een studie bureau is voor het Italiaanse communisme.

DENEMARKE**Veiligheidsdienst**

De samenwerking met deze dienst is weinig opvallend, doch deeltreffend. De Deense berichtgeving over het Congres van de IVe Internationale was uitgebreid en belangwekkend.

ZWEDEN**Veiligheidsdienst**

Reeds eerder werd gemeld, dat de benoeming van het nieuwe hoofd van de Zweedse veiligheidsdienst een groot verschil heeft betekend in de houding van de dienst tot het buitenland. Ook in deze verslagperiode werd dit verschil geconstateerd. Op vragen van Nederlandse zijde wordt veel uitvoeriger geantwoord dan vroeger, terwijl ook spontaan meer ter beschikking wordt gesteld.

NOORWEGEN**Veiligheidsdienst**

De samenwerking met deze voor de BVD reeds oude bondgenoot verliep ook nu zonder moeilijkheden. Het Hoofd van de dienst, belast met het onderzoek naar de spionage-activiteiten van de assistente van zijn militaire collega Kolonel , moest ondervinden dat deze zaak door de Noorse Justitie, klaarblijkelijk en partij-politieke redenen, in de doofpot werd gedaan.

Klaarheid ontrent tengevolge van deze affaire mogelijk benadeelde Nederlandse belangen werd overigens nog niet verkregen.

ZWITSERLAND**Veiligheidsdienst**

De samenwerking tussen de BVD en de Zwitserse dienst is, in weerwil van de neutraliteitsgedachte die de Zwitserse buitenlandse politiek vanouds beheerst, steeds hechter geworden, hetgeen zeker voor een deel verklaard moet worden uit de omstandigheid, dat Nederland ook een klein land is zonder aspiraties Zwitserland te beïnvloeden. Verzoeken van Nederlandse zijde worden prompt en uitvoerig behandeld. Het Hoofd van de BVD bezocht Bern in januari dit jaar, hetgeen zal resulteren in speciale samenwerking op een gebied dat de Zwitsers ten onrechte vrijwel onontginnen hebben gelaten en waarop de Nederlanders hen assistentie zullen verlenen, met als vermedelijkt resultaat een verruining van onze kennis.

OSWIJKENLAND**Veiligheidsdienst**

Het is niet onmogelijk, dat de benoeming van een nieuwe, internationaal zeer goed bekend staande chef in de voor deze dienst zo nodige rust en stabiliteit zal resulteren.

TURKIJE**Veiligheidsdienst**

Geen bijzonderheden. Verhouding en samenwerking goed.

ISRAEL**Veiligheidsdienst**

In november 1965 waren twee ambtenaren van de Israëliische veiligheidsdienst te gast bij de afdeling Beveiliging van onze

Dienst en ingelicht te worden over technische aspecten van beveiliging. In maart van dit jaar bracht de Chef van de dienst een bezoek aan de EVD. Over een groot aantal onderwerpen werd met verschillende afdelingen van gedachten gewisseld.

Van deze Israelische dienst, die zich in korte tijd wist op te werken tot een goedverkend geheel, werden op ruime schaal inlichtingen ontvangen omtrent Sovjet- en Satelliet-activiteiten in Israel.

Inlichtingsdienst

Geen bijzonderheden, verhouding goed.

CANADA

Veiligheidsdienst

Commissiener , Chef van de Royal Canadian Mounted Police, bracht een bezoek aan de Dienst in oktober 1965.

De organisatie verstrekte, als gewoonlijk, vele nuttige inlichtingen over spionagemethodiek van de tegenstander.

De RCMP heeft het op het ogenblik mwaar te verduren tengevolge van de oppositie-activiteit in het parlement. Over de als gevolg daarvan ingestelde "Royal Commission" handelen de betreffende paragrafen in het verslag van de voorjaarsvergadering van het NATO Special Committee.

AUSTRALIË

Veiligheidsdienst

Het hoofd van de Australische veiligheidsdienst bezoekt de Dienst, in gezelschap van de twee nijner naaste medewerkers. De verhouding met deze dienst is steeds zeer hartelijk geweest. Veel nieuws kwam bij dit bezoek niet ter sprake. Het valt te betreuren, dat de samenwerking, welke op het gebied van de contra-subversie zowel als van de contra-spionage mogelijk lijkt, ondanks aankondigingen toch door de Australiërs niet op gang gebracht wordt.

NIJ-ZWELAND

Veiligheidsdienst

Geen bijzonderheden, verhouding goed.

2. Verhouding tot binnenlandse nevendiensten.

BID

Er valt weinig verandering te bespeuren in de verhouding tot deze nevendienst, hetgeen wil zeggen dat het contact met de top bepaald slecht loopt. Zolang het huidige Hoofd van de dienst in beleid en in collegialiteit te kort schiet, zal dit wel zo blijven. Gelukkig is op werkniveau de verhouding zo, dat een aantal voor beide diensten noodzakelijke werkzaamheden zonder conflicten wordt verricht.

MID

De verhouding tot deze nevendienst is goed gebleven. De conflicten die men daar heeft, liggen tussen de MID en de MID, met de EVD als belanghebbend en belangstellend toeschouwer.

Ter gelegenheid van de samenkomst van de militaire attaché's der diverse Nederlandse posten in het buitenland, in november 1965 te Den Haag gehouden onder leiding van de MID, gaf een expert van de BVD voorlichting omtrent de gevaren welke van de kant van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten van het Oostblok deze attaché's bedreigen. Dit leidde tot het verzoek van de MID, dat de BVD de militaire attaché's persoonlijk zou briefen. Het complementaire verzoek van BVD-zijde, dat de attaché's bij terugkeer ook door de BVD zouden worden ge-debriefed, werd ingewilligd. Ongetwijfeld worden de belangen van beide diensten hierdoor ten eerste gediend.

LaKE

Geen bijzonderheden te vermelden, verhouding goed.

MARIE

Geen bijzonderheden te vermelden, verhouding goed.

PANORAMA periode 1-10-1965 t/m 31-3-1966.

DIVERSEN

1. Politieke informatie.

Dat de instelling van de afdeling SBP een succes kan worden geacht, werd in de verslagperiode bevestigd. Van de zijde van de afnemers worden duidelijk belangstelling en waardering ervaren, terwijl intern de bewerking van de verkregen inlichtingen erdoor gestimuleerd wordt.

2. Geschiedschrijving.

Aan het begin van de verslagperiode ving de heer M. de Meijer, thans als hoofdamtenaar aan het kabinet toegevoegd, zijn werkzaamheden aan, zowel op het gebied van de beschrijving van de geschiedenis van het communisme in Nederland als van die van de organisatie en activiteiten van het Nederlandse inlichtingenwerk van vóór de instelling van de BVD. Van de zijde van personen en instanties die werden geraadpleegd werd allerwege medewerking ondervonden, meermalen gepaard met bijzondere belangstelling, hetgeen de overtuiging bracht dat deze arbeid niet alleen voor de BVD zinvol zal zijn.

3. Security.

Aan de interne security van de Dienst werd in de verslagperiode op enkele punten bijzondere aandacht gegeven.

4. Kamercommissie.

Er vonden vier bijeenkomsten met de Kamercommissie plaats, waarin o.m. de volgende onderwerpen aan de orde kwamen:
het Telegraaf-artikel over de geheime nota van Justitie en de kwestie van het gebruik van geheime microfoons;
de affaire Remmerswaal;
de uitbreiding van de bevoegdheden van de Vaste Commissie voor de BVD tot andere inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de bemoeienis van de Eerste Kamer met de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Een negental verzoekschriften, vanwege de Kamercommissie in behandeling gegeven, werd afgedaan en voor zover nodig met de Commissie besproken. Voorts werd door de Kamercommissie afgehandeld het request van de heer te Oosterhout. Bij de bespreking hierover waren de Minister-President en het Hoofd van de BID aanwezig.

5. Vergaderingen met de Procureurs-Generaal, fgd. Directeuren van Politie.

Door H.BVD werden de drie in deze periode gehouden bijeenkomsten bijgewoond. Naast de daarin gebruikelijke vanwege de BVD gegeven overzichten t.a.v. het rechts- en linksextremisme, werd in deze besprekingen aandacht gewijd aan de

inlichtingen betreffende te verwachten ordeverstoringen rondom het huwelijk van Prinses Beatrix en de heer Van Amberg.

Op 10 februari werden de vijf Procureurs-Generaal - waaronder drie nieuwbenoemden - door de Dienst ontvangen voor het verkrijgen van inzicht in de wijze van aanpak van de aan de Dienst opgedragen taken. Daarbij kwam ook ter sprake, aan de hand van een actueel voorbeeld, de ook naar het oordeel van de gasten te beperkte omvang van de Nederlandse strafbepalingen op het gebied van spionage.

6. Coördinator.

Met de Coördinator voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten vond meermalen overleg plaats, in het bijzonder betreffende de verhouding van de BVD ten opzichte van de MID.

In tegenstelling tot zijn voorganger, vice-admiraal Kist, heeft de huidige functionaris, vice-admiraal , contact gezocht met enige van de in Nederland beschikbare vertegenwoordigers van bevriende buitenlandse inlichtingendiensten. Dit behoeft op zichzelf geen moeilijkheden op te leveren, mits deze vertegenwoordigers goed voor ogen houden, dat de Coördinator niet anders is dan een functionaris met beperkte bevoegdheden en niet de superchef van de diensten - als heedaanig hij uiteraard ook verantwoordelijkheid voor de activiteiten van de diensten zou dragen. Ofschoon de vertegenwoordigers hierop tijdens de BVD ten duidelijkste zijn gewezen, blijkt dit toch niet ten volle tot een enkele hunner te zijn doorgedrongen, hetgeen de mogelijkheid scheppt dat men zou trachten de Coördinator in te schakelen om bepaalde standpunten van de dienstleiding te krijgen. De Dienst heeft de Coördinator op dit gevaar gewezen.

7. C.V.I.M.

Met ingang van 1966 is de indiening van de zogenaamde ISAN-rapporten, bestemd voor de leden van het Kabinet na eventueel commentaar van de verenigde chefs van staven, stopgezet, aangezien naar werd vernomen de Regering deze periodieke berichtgeving niet noodzakelijk acht. De mogelijkheid van incidentele berichtgeving blijft uiteraard open, doch de betekenis van het comité, en in het bijzonder die van de functie van de Coördinator als voorzitter ervan, is hierdoor uiteraard sterk afgenomen.

Teneinde de nuttige bijeffecten van de maandelijkse bijeenkomsten van de chefs der vijf diensten, met een vertegenwoordiger van de politieke afdeling van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, niet te verliezen, worden deze vergaderingen voortgezet, waarbij actuele inlichtingen in bespreking worden gebracht.

8. Werkgroep Telefoon Geheim.

In de verslagperiode werd onder voorzitterschap van Mr. Van Eykern van het Ministerie van Justitie een aanvang

gemaakt met de werkzaamheden van deze werkgroep. Aan een viertal vergaderingen werd deelgenomen.

9. Werkgroep Bescherming Persoonlijke Levenswijze.

Deze in de verslagperiode ingestelde interdepartementale werkgroep had aan het einde van de besproken zes maanden zijn werkzaamheden nog niet aangevangen.

10. Speciale werkzaamheden.

De mogelijkheid van ordeverstoring en erger ter gelegenheid van het huwelijk van Prinses Beatrix en de heer Von Amberg te Amsterdam, alsook van het bezoek van het bruidspaar aan Den Haag, heeft meegebracht, dat de betreffende autoriteiten een beroep hebben gedaan op de Dienst en voorwetenschap te verkrijgen betreffende bestaande plannen. Formeel trad het Hoofd van de Dienst op als adviseur van de beveiligingscommissies in Amsterdam en Den Haag. Geconstateerd kan worden, dat de over vele maanden met soms vrij hoge frequentie door de Dienst verstrekte inlichtingen hun waarde hebben gehad.

BIJDRAGE ACD VOOR PANORAMA 1 oktober 1965 t/m 31 maart 1966

PERSONEEL

Tijdens de verslagperiode verliet een zevental medewerkers de afdeling ACD. Hiertoe behoorden het hoofd van de sectie Pers & Bibliotheek, 2 typisten, 2 flexowritertypisten (halve-dagkrachten) en 2 naslagkrachten (w.o. 1 halve-dagkracht).

Bij de afdeling traden in dienst 1 redacteur voor de sectie Persoonsdocumentatie, 1 typiste, 3 flexowritertypisten (w.o. 2 halve-dagkrachten) en 1 naslagkracht (voor halve dagen).

Als gevolg van het gebrek aan arbeidskrachten moest voor een viertal medewerkers, onder dan 65 jaar, verlenging van diensttijd worden aangevraagd.

Met de werving van personeel voor de cartotheek ter vervulling van bestaande en binnenkort te verwachten vacatures is een aanvang gemaakt.

VOORMING EN OPLEIDING

Drie redacteurs van de sectie Persoonsdocumentatie legden met gunstig resultaat het examen van de EO-basis cursus af. Vijf nieuwe ACD-krachten volgden met vrucht de inleidingscursus van de Dienst.

Een tweetal medewerkers verwierf het praktijkdiploma Boekhouden ("Associatie"), waarmee zij de grondslag legden voor een meer-omvattende avondstudie.

Drie medewerkers werden in de gelegenheid gesteld een veertiendaagse cursus van de Volkshogeschool bij te wonen.

Het hoofd van de afdeling en het hoofd van de sectie Mechanische Administratie volgden bij de IBM te Amsterdam een opleiding voor het schakelen van de IBM-administratiemachine 447.

Het afdelingshoofd woonde in Noordwijk gedurende een week een practicum in de Engelse taal bij en in Blaricum gedurende drie dagen een IBM-seminar, waar gesproken werd over Data processing in criminal police departments.

MECHANISCHE ADMINISTRATIE

De apparatuur van de sectie Mechanische Administratie werd uitgebreid met drie huurmachines, te weten een IBM-administratiemachine 447, een IBM-sortermachine 083 en een IBM-handpompmachine 011. Aangekocht werd het Maul-selecteerapparaat AS 12.

De verdere ontplooiing van de mechanische administratie is afhankelijk van de uitvoering van een reeds aangevraagde verbouwing.

GEMECHANISEERDE HULPMIDDELEN

Voor de cartotheek, waar het algemene kaartenbestand reeds in 10 roterende kaartenkasten was ondergebracht, werden voor de berging van de speciale systemen nog 3 Remington Kard Veyers aangekocht.

INTERNATIONALE DOCUMENTATIEPROJECTEN

Met vertegenwoordigers van de Belgische en Luxemburgse susterdiensten werd enkele malen uitvoerig van gedachten gewisseld over het gemeenschappelijke registratieproject waaraan de benaming is toegekend van Fichier Commun Benelux. Hierin worden de persoonsgegevens opgenomen van visumplichtige vreemdelingen (potentiële visumaanvragers) met ongunstige antecedenten, afkomstig uit communistisch geregeerde landen. De Luxemburgse en de Nederlandse dienst hebben hun bijdragen tot het FCB reeds geleverd. De Belgische dienst heeft dit als gevolg van personeelgebrek nog niet kunnen doen. De aanleiding tot de vorming van het FCB is geweest de afschaffing op 1 maart 1964 van de aan visumverlening voorafgaande consultatie tussen de nationale visadiensten van de Beneluxlanden. (Zoals bekend kan een vreemdeling die eenmaal toegang heeft gekregen tot een der Beneluxlanden, zich vrijelijk binnen het gehele Beneluxgebied bewegen)

Aan een van de Amerikaanse susterdiensten werden regelmatig penskaarten ter beschikking gesteld ten behoeve van een internationaal reisregistratiesysteem.

BEZOEKEN

Bij de ACD werd een aantal rondleidingen georganiseerd, o.m. voor medewerkers van buitenlandse susterdiensten en van Nederlandse militaire inlichtingendiensten, voor ID-aanbidders en voor Grensveiligheidsdienst-onderefficiëren van de Koninklijke Marechaussee.

WERKSAAMHEDEN

Gedurende de verslagperiode werden 23.397 (21.740) stukken geregistreerd en in de cartotheek 239.204 (247.412) zaken verricht. De bibliotheek leende 1.274 (1.214) boeken en tijdschriften uit en verstrekte 2.911 (2.366) inlichtingen. Bij deze cijfers duiden de tussen haakjes geplaatste getallen op de vorige verslagperiode.

april 1966

HACH

Panorama periode 1-10-1965 tot 1-4-1966

*****

AFDELING PERSONEELSAKKE

Personeelszake

In de verlagperiode ontvielen aan de dienst wegens overlijden twee gewaardeerde medewerkers bij de onderzoekingsambtenaren in de leeftijd van respectievelijk 47 en 55 jaar, de heren en

In het kader van de geleidelijke vermindering van het personeelsbestand zijn gedurende deze verlagperiode 2 hoofd- en 3 middelbare ambtenaren (w.o. 1 vrouwelijke kracht) op vrijwillige basis afgevoerd op de voet van artikel 96 van het A.R.A.R. met toekenning van wachtgeld.

In verband met de noodzakelijke inkrimping van het chauffeurspersoneel is voorts in deze periode aan 3 vervoersbeambten, die zich voor afvloeiing op basis van vrijwilligheid hadden aangemeld, entelag op grond van artikel 96 van het A.R.A.R. verleend onder toekenning van wachtgeld.

Twee hiervan konden na hun opwachtgeldstelling in verband met vacatures, die in het beveiligingskorps waren ontstaan, als beveiligingsbeambten te werk worden gesteld voor halve dagen.

In totaal zijn thans sedert 1 augustus 1964 op vrijwillige basis op grond van artikel 96 van het A.R.A.R. afgevoerd:

4 hoofdambtenaren, 14 middelbare ambtenaren en 7 lagere ambtenaren. Totaal derhalve 25 personeelsleden, w.o. 6 vrouwelijke krachten en 4 vervoersbeambten.

In verlagperiode werd aan 12 vrouwelijke personeelsleden (waarvan 2 voor halve dagen) op hun verzoek entelag verleend nl.:

- 1 hoofdambtenaar wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd;
- 1 administratieve kracht wegens vertrek naar het buitenland;
- 4 typistes en 1 administratieve kracht wegens huiselijke omstandigheden;
- 1 typiste en 1 administratieve kracht wegens huwelijk;
- 1 typiste wegens vergevorderde leeftijd;
- 1 typiste en 1 administratieve kracht wegens overgang in particuliere dienst;
- 1 middelbaar ambtenaar ging over naar een andere Overheidsdienst.

Per ultime maart 1966 waren 9 personen ouder dan 65 jaar in dienst, omdat voor hen nog geen geschikte vervangers konden worden aangestrekken, t.w.:

- 6 krachten in de administratieve sector;
- 1 typiste;
- 1 vertaler;
- 1 in de technische sector.

Ten opzichte van de vorige verlagperiode betekent dit dus een vermindering met één persoon.

In dienst getreden zijn 7 mannelijke medewerkers, t.w.: 2 stagiairs, 1 beoordelingsdeskundige, 1 technisch assistent, 1 onderzoekingsambtenaar, terwijl 2 op wachtgeld gestelde vervoersambtenen als beveiligingsbeambte (dagportier) voor halve dagen konden worden te werk gesteld.

Tegenover het vertrek van 11 vrouwelijke personeelsleden konden 10 nieuwe medewerkers worden aangetrokken (w.o. zich 3 gehuwde dames bevinden, die slechts voor halve dagen werkzaam zijn), t.w.: 1 uitwerker, 1 vertaalster, 1 administratieve kracht/typiste, 2 flexo-writertypistes en 5 typistes. Momenteel zijn in totaal 27 personeelsleden met een onvolledige dagtaak, te weten 3 mannen en 24 vrouwen (allen gehuwd) in dienst.

Van de in totaal 17 in dienst getreden personen zijn er 9 aangetrokken door bemiddeling van reeds in dienst zijnde personeel, 3 via advertenties in diverse dagbladen en 3 door persoonlijke aanmelding.

In de verlagperiode zijn 4 advertenties geplaatst voor de werving van personeel, z.l.:

1 voor het aantrekken van academici (ontvangen sollicitaties 50);

1 voor jonge intelligente medewerkers (93) en

2 voor administratieve krachten/typistes (20).

Gedurende deze verlagperiode zijn 2 hoofd-, 5 middelbare en 2 lagere ambtenaren bevorderd.

Aan 5 personeelsleden (2 middelbare en 3 lagere ambtenaren) is een gratificatie toegekend wegens bijzondere dienstprestaties in 1965. Voorts is aan 6 vrouwelijke medewerkers (w.o. 1 middelbaar ambtenaar) van de werkgroep/sanering-micro van de afdeling ACD een platen- of boekenbon verstrekt als blijk van waardering voor meer dan normaal geleverde arbeidsprestaties.

Over het 2e halfjaar 1965 hebben van de 25 vervoersambtenen er 19 de premie voor schadevrij-rijden ontvangen. 3 schadegevallen zijn nog in behandeling.

Het aantal gemelde ongevallen (alle verkeersongevallen), w.o. 1 van ernstige aard, bedroeg 11. Al deze ongevallen zijn door de SVB als dienstongeval aangemerkt.

Algemeen: de salarismatregelen per 1 januari 1966, de uitbreiding van de aanspraken op kindertoeslag/bijlag, de uitvoering van de wijziging in de voorschriften van het ambtjubiläum en de invoering van de nieuwe pensioenwet, hebben in de afgelopen maanden veel extra werk gevergd, hetgeen gedeeltelijk buiten de normale kantooruren moest worden verricht.

Commissie van Overleg

: Formele vergaderingen van de Commissie bedoeld in artikel 4 van het Rechtspositiebesluit Binnenlandse Veiligheidsdienst vonden in het tijdvak van 1 oktober 1965 tot 1 april 1966 niet plaats, terwijl er tot een informele gedachtenwisseling slechts eenmaal aanleiding was.

Sociaal Fonds

- 1 Het bestuur van het Sociaal Fonds kwam in de verslagperiode vijfmaal bijeen ter behandeling van in het geheel zeven verzoeken om steunverlening. Daarmede was totaliter een bedrag van f 3.430,-- gemeerd, waarvan in de vorm van schenking een bedrag van f 880,--.
- Het aantal contribuanten nam sedert de voorafgaande verslagperiode, dank zij een rond de Kerstdagen ondernomen grootscheepse propaganda-actie, met 70 toe tot 520 personeelsleden per 1 april 1966.

Maatschappelijk Werk

- 1 In deze verslagperiode werden in totaal ongeveer 140 personeelsleden door de maatschappelijk werker ontvangen.
- Hiervan verzochten 38 personen bemiddeling of advies in huisvestingszaken, waartoe contact werd opgenomen met diverse instanties. Aan 9 ambtenaren kon (nieuwe) woonruimte worden toegevoerd of toegesegd. Momenteel is het aantal personen bij deze dienst, die in werkelijke woningnood verkeren, gering te noemen.
- 38 personeelsleden kwamen kwesties van allerlei aard met de maatschappelijk werker bespreken, waarbij zonedig de betrokken chef werd ingeschakeld.
- 46 personen namen contact op in verband met moeilijkheden in de privé-sfeer; langdurige zieken werden regelmatig bezocht, terwijl ten aanzien van de nazorg van gepensioneerden en wachtgelders waar nodig aandacht werd geschonken.
- Zoals gebruikelijk werden voorts ter kennismaking de ouders bezocht van de indienstgetreden minderjarige meisjes.
- In alle gevallen diende de maatschappelijk werker mede van advies in zaken van het Sociaal Fonds.

Personeelszorg en Organisatie

- 1 De personeelsbeoordeling vond regelmatig voortgang in een aantal afdelingen. Diverse functie-beschrijvingen kwamen tot stand, andere werden hersien, terwijl in toenemende mate beoordelingen werden uitgebracht over de waarde van verschillende functies.
- Zowel bij de jaarlijkse als bij tussentijdse bevorderingsvoorstellen vormt de sectie een noodzakelijke schakel voor het verstrekken van gegevens en adviezen op het gebied van personeelsbeoordeling en functiewaardering en het voorbereiden van goed gedocumenteerde en geargumenteerde voorstellen.
- Door het groeiend inzicht in het totaal van functies, hun inhoud en waarde in hun onderlinge samenhang en het veelvuldig contact, dat deze sectie steeds heeft met de betrokken afdelingen is de mogelijkheid om al of niet spontaan van advies te dienen bij de steeds noodzakelijke verplaatsingen van personeel duidelijk verruimd.
- Het zoeken van nieuwe wegen in bepaalde sectoren van de acquisitie gaf aanleiding tot een onderzoek naar de kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbehoefte van de verwerkende sectie.

Ook bij het kritisch beschouwen van de organisatie van de dienst waar dit nodig werd geacht bleef de sectie ingeschakeld. Dit laatste vraagt vooral veel aandacht en tijd van de speciaal op het gebied van organisatievraagstukken opgeleide kracht. Door introductie van gewijzigd formuliergebruik en nieuwe modellen wist laatstgenoemde in een aantal gevallen een meer doelmatige werkwijze te bevorderen. Daarnaast werden diverse andere onderwerpen ter beschouwing, e.g. (mede-) behandeling aan de sectie als zodanig of haar medewerkers individueel opgedragen, zoals opwachtingstellingen, eigen vervoer tegen kilometervergoeding in plaats van dienstvervoer, ingediende ideeën beogende verbetering van bestaande administratieve procedures, uitheringgevallen van het Sociaal Fonds, opleiding stagiairs en bemoeiingen met overige opleidingen van de dienst. Aan de instructie en inwerking van de nieuwe medewerker van de sectie werd de nodige aandacht besteed. In verband met de krappe bezetting als gevolg van ziekte werd assistentie verleend aan de sectie personeelsbeheer bij de werving van nieuw personeel.

AP
Cox

1-10-1965 - 31-3-1966

Bureau Financiën en Inwendige Dienst.**Begroting**

Het begrotingsvoorstel voor het jaar 1967 werd op 25 februari 1966 ingediend. In dit voorstel is rekening gehouden met een beëindiging van de bijdragen van derden zoals deze tot en met 1966 in de begroting tot uitdrukking werden gebracht.

Van deze financiering door derden zal echter beswaarlijk kunnen worden afgesien indien de gevraagde bedragen die zijn gebaseerd op de afspraken welke in het kader van deze financiële sanering zijn gemaakt, niet worden toegewezen.

Administratie

Voor de salarisadministratie, die sedert vele jaren met de zeer gewaardeerde hulp van de Rijks Mechanische Administratie wordt gevoerd, is overgegaan tot een systeem, zoals reeds geruime tijd in gebruik bij het Ministerie van Financiën. In dit systeem is voor een zo groot deel tegemoet gekomen aan de wensen van de afdeling Personeelszaken, dat de afzonderlijke Personeelsdocumentatie, die eveneens door de RMA werd verzorgd, n.i.v. 1-10-1965 kon vervallen.

Gelet op de reeds opgedane ervaring kan worden gesteld, dat het n.g. systeem Financiën goed voldoet.

Wellicht ten overvloede wordt nog opgemerkt, dat deze aangepaste salarisadministratie aanmerkelijk minder tijd van eigen personeel vergt en ook minder RMA-kosten veroorzaakt dan de voordien bestaande Personeelsdocumentatie, bijgehouden bij de afdeling Personeelszaken, en de salarisadministratie, bijgehouden bij de comptabiliteit.

**Premiesaar-
regeling**

De rentevergoeding op de door het personeel gespaarde bedragen is n.i.v. 1 november 1965 verhoogd van 4½% tot 5%.

Huisvesting

Op 25-2-1966 heeft de Rijkgebouwendienst het woonhuisje, gelegen boven het aan de dienst toegesegde garagecomplex, aan de dienst overgedragen. Dit woonhuisje zal door de Technische dienst in gebruik worden genomen.

De inrichtingskosten zullen geheel ten laste van de dienst komen aangesien de Rijkgebouwendienst hiervoor thans geen geld beschikbaar kan stellen.

Het is nog niet te voorzien wanneer dit gehele garagecomplex gelegen aan de Joh. van Oldenbarneveltlaan, te onser beschikking komt. Deze garage zal eerst dan door de huidige gebruiker - het Ministerie van Landbouw - kunnen worden ontruimd wanneer de ontworpen nieuwe garage zal zijn gebouwd en opgeleverd.

Door de financiële moeilijkheden bij de Rijksgebouwendienst zal waarschijnlijk grote vertraging ontstaan en zal oplevering wellicht eerst in 1969 of zelfs 1970 kunnen plaatsvinden.

In verband met de urgentie van een en ander is contact opgenomen met de directie van de Rijksgebouwendienst en is een snellere voortgang bepleit. Het is nog niet te voorzien of de Rijksgebouwendienst de BVD hierin tegemoet zal kunnen komen.

Als gevolg van eerdergenoemde financiële moeilijkheden bij de Rijksgebouwendienst is ook grote vertraging ontstaan in de uitvoering van enkele aangevraagde verbouwingen welke nog verband houden met de plaatsgevonden reorganisatie. Het is hinderlijk, dat deze afrondingen zo lang op zich moeten laten wachten.

Vervoer

Het aantal chauffeurs is van begin 1965 tot heden teruggebracht van 27 tot 21 en wel door de volgende maatregelen: Aan 4 man werd ontslag verleend onder toekenning van wachtgeld; 6en man werd ongeschoold en is thans garagechef, terwijl 6en man werd afgekeurd. De laatstgenoemde heeft echter bezwaar gemaakt tegen deze afkeuring, zodat ter zake nog geen definitieve beslissing is gevallen.

In verband met deze inkrimping werd opnieuw een aantal ambtenaren opgeleid, door de Rijkautomobielen-centrale op rijvaardigheid beoordeeld en vervolgens gemachtigd een dienstauto te besturen.

Een aantal van de door het vertrek van chauffeurs vrijkomende middenklasse autogebielen werd vervangen door kleine auto's welke per te maken dienstreis aan ambtenaren beschikbaar werden gesteld.

Voor wat deze kleine auto's betreft, die dus door verschillende personen worden gebruikt, valt de keus nog steeds op de Volkswagen, die in het gebruik nog steeds bijzonder goedkoop blijkt te zijn.